Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дейз ● ШОАТТА, 13 СЕНТЯБРЬ, 1980 ШУ. ● № 110 (6240). ● Мах 2 кепиг.

КПСС XXVI СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьажнай 1980 шера август беттан беррига бархI баттан хьайбай продукташ дукхагIа яхарен кийчъяран тIехь лелаьча социалистически къовсаман профессешка хьаьжна хьайбай боахамий болхлошка лелаьча къовсаман итогашка.

Социалистически къовсам котало яьккхарна а лаьрхIа республиканский газетан тIе чIагIдина сийлен Уггар тIе дIаязъяьй,

Районаш:

социалистически къовсам хьоьккара моттиг яьккха

ГУДЕРМЕССКИ,

социалистически къовсам шоллагIа моттиг яьккха

НАУРСКИ,

Боахамаш:

Шелковской района «Путь к коммунизму» аха колхоз;

Грозненски района «Кулаpинский» совхоз;

Урус - Мартановски района «Гехинский» совхоз;

Назрановски района «Экажевский» совхоз;

Грозненски района Старо - Юртовски птицефабрика.

Фермаши бригадаши:

Грозненски района «Кулаpинский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий ферма;

Наурски района «Терский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма;

Шалински района «Южный» совхоза шурий ферма;

Грозненски района «Юбилейный» совхоза шурий ферма;

Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладу ферма;

Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьаккарч лелаю ферма (бригадир П. Быковец);

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (вокхагIволча жа Iу Э. Хамидов);

Старо-Юртовски птицефабрика кIорнигаш лелаю бригада (бригадир У. Гехаев).

Производстве хьалхалаттараш:

шайн доакъошка эттара лаккхагIа хьалхамаш даьхараш. Царна хьалхай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела елла:

Кадыкова З. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Хамбахадаева З. — Грозненски района «Юбилейный» совхоза доярка;

Гайсумова Я.—Шалински района «Московский» совхоза доярка;

Докашева М. — Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза доярка;

Делгатов Н.—Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза деттача доьхна гIуллакх ду беж Iу;

Кагиров С. — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза бежа Iу;

Тумхадипова Д. — Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза бежа Iу;

Арсанова А. — Ачхой-Мартановски района Лермонтовский совхоза Iаьсий леладе р;

Гаушкова Е. — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьаккарч лелаер;

Теракбаева З. — Грозненски района Старо - Юртовски птицефабрика птичница;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза вокхагIвола жа Iу;

Котало яьккхарех лаьрхIаш профессешка хьежна республикански къовса условеш толамо кхоачашъяь вола хьайбай боахамий 150 гаргга болхло. Хьалхалаттарий спискаш кепатех районий газеташ тIе.

* * *

Хиоттама хьалех боагIача тайпара пайда а эцаш ахкан замалахьа хьайбай продуктивность лакхъяра август бетта шура дукхагIа яккхара, деннаш буса дукхагIа дулх тIаккхетийтара. дукхагIа фуаш дайтара, хьайбаш а оалхазараш а дукхагIа хилийтара доккхий толамаш даьхад республика цхьайолча районаша. дукхача колхозаша, совхозаша хьайбаш леладеча фермаша, бригадаша. хIаьта толаме кхоачашъю пачхахьалкхенга дулх, шура, кхьйола хьайбай продукташ йохкара плани социалистически декхараши. Царна юкъе я Гудермесский, Наурский районаш, Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз, Грозненски района «Кулаpинский» совхоз, Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма, Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьаккарч лелаю ферма (бригадир нов. П. Быковец), Наурски района Ленина цIерагIча колхоза жа Iуй бригада (вокхагIвола жа Iу нов. Э. Хамидов). Грозненски района Старо-Юртовски птицефабрика кIорнигаш лелаю бригада (бригадир нов. У. Гехаев), кхы дукха боахамаш, фермаши.

Цуьнца цхьана дукхача районашка колхозашка, совхозашка хьайбай боахамера хьал дукха кхоачамбоацараш долаш да. Хьайбай продуктивность лаккхъяра аьттув болаш долча хьалех пайда во эц, доал доадаш лелабу фермашкара болх, хан-хашахьа доакъар телац, кий меладац, тух, кхьдола минеральни доакъар лехкац хьайбашта. Къаьстта дукха кхоачамбоацараш да хьайбаш дебадара дакъе: шинарашта, хьаккарчашта осеменеши яра оттаяь заданеш кхоачашъяц. Хьайбаш дукха дов. Цудухьа хьайбай продукташ яхарен кийчъярен, хьайбаши оалхазараши дебадара планаши заданеши кхоачаш ца еш йисар бlерам болаш я. Хьайбай продукташ яхаран кийчъяран тIехьаюс Малгобенски, Надтеречни. Сунженски районаш.

Малгобенски районе, масала, шинараштен хьаккарчаштен осеменени яра августовски задани 4 процент мара кхоачашъяьнц. Юкъера лаьрхIача хIара IаттагIа йоаккха шура август бетта июле хиначул 40 килограмм кIезигагIа я.

Хьайбашта осеменени яра задани кхоачаш а яьц, хьайбай продукташ кIезиг а яьй Надтеречни района боахамаш. Районера доахан 1979 шера укх хана хиннарашца кийсдича 326 бежан кIезигденнад, кIезигъенний шитта хьаккарч, жа.

Геттара воча хьал тIа да Сунженски района боахамаш. Хьайбай продуктивность геттара лоза я, шурен дулхи кийчдара планаш кхоачашъяц, хьайбаш дийбадац, дукха доахан дайнад.

Цхьайолча КПСС райкомаша, горкомаша, горрайисполкомаша. партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, колхозийи совхозийи кулгалхоша дерттIа хьалхе лелайи яхь йоаржаяра планаши социалистически декхараши кхоачашдара. оаргагIьахад фермий, бригадай коллективаш, теркалдиц доал доадаш болх беш хилар.

Долаш дола кхоачамбоацараш сихха дIадаха деза, фермашка порядок оттае еза, пайда эца беза хьайбай продукташ дукхагIа яхаран кийчъяран йолаш йоттача ерригача торонех, пятилетка чакх йоалача шера пачхахьалкхен планаши тIайиа социалистически декхараши толаме кхоачашдергдолаш.

Веденски района Ленина цIерагIча колхоза механизаторашна хьинаре въахьег хьайбашта шоргIа доькъар хилийтар дукха. 2400 тонн силоси 1740 тонн йола кийчъяьй цар. Из толам боаккхача белгалбаьннаб тракториcташ Пашаев Беки Исаев Заьзмахен. ХIара дийнахьа 7—8 гектара тIара хьаккIаш хьокх цар силоса лаьрхIа. Иа кийчъеча хьинар ца кходеш дийнахьара нормаш дукха тIехкхоачашъеш къахьег Веденски райсельхозтехникерча шофера Тазуев Хадис.

СУРТАШ ТIА: 1. Х. Тазуев. 2. Силоса лаьрхIа хьаккIаш чуэцаш латт колхозе кхай тIа.

А. БЫЧКОВА суртеш.

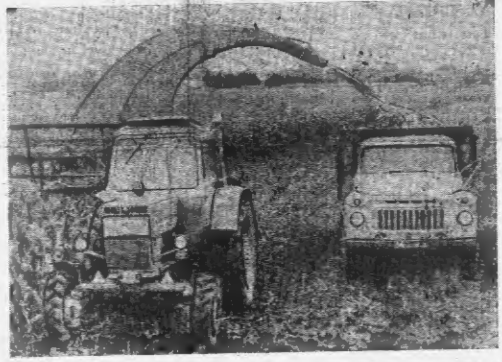

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Карара юртбоахама шу чакхдоаккхаш йоахи «Плодопром» яхача Нохч - ГIалгIай треста совхозаш КПСС XXVI-ча съезда яха майоагIара накъаяха а 1981 шерарча хьункъама дика лард йолла а кийчлуш я.

Лаьтта леладераш гета дика довзаш дош да дика кийчдаьи хьаьдаьи лаьтта, лакхача классах дола фу — хьункъама лард йолга.

Треста совхозаша шерра социалистически яхь йоаржаяьй гурахьа юв культураш лакхача агротехнически боараме. дикагIа йолча ханашка дIаер дукхьа. 10 сентябре 4.1 эзар гектар е 82 процент гурахьа ювча культурашта лаьтта аьха яьннаяр треста совхозаш планагIа яха дезача 5 эзар гектарах. ХIаьта мошача доакъарий на лаьрхIа гурахьа юв культураш хIанале а дIае доладеннад тхо. Лаьтта оахача а кийчдеча а къахьегама оарде эгара лаккхагIа йолаш болх бу «Труд» яхача совхоза механизатораша нн. Исмаилов Бадрудде, Хусанов Кудуза. Атабаев Супьяна. «Маяк» яхача совхозерча Аушев Ахьмада. «60 лет Октября» яхача совхозерча нн. Хасанов Лабзана. Глибездин Михаил Ивановичa. Цу механизаторашa болх дика а беш хIара денна нормаш 150 — 200 процент кхоачашъю.

«60 лет Октября» яхача совхозе вIашагIъеллача бебеча маркаех йолча 12 тракторах латтача лаьтта оахача агрегато хIара денна 120 — 150 гектар оах. Лаьтта оахача мотте механизаторий къахьегам дика вIашетIехьбаккхар бахьан долаш цу совхозе, мадарра аьлча, юртбоахама культураш чуйица мукъадаьнна деррига кхаш аьхад.

Гурахьа дув яалташ дIадера лаьтта кийчдарца цхьана, треста совхозаша, 1981 шера доакъарий база тоаяра йоакхо а еш, хIанале а 1400 гектара тIа дIайийнай промежуточни культураш — гурахьа дув рапса.

Совхозаша чIоагIа уйла тIайохийт гурахьа а бIаьсташ юхье а ювча культурашта фу кийчдара. Мичурина цIерагIча, «Труд», «Заветы Ильича» яхача совхозашка дIаоттадаь лаття деррига фу дIадувча стандарта цхьоалагIча классах лаьрхIад. БIаьстан юхье ювча культурай фу дIахо а кийчдеш да «Маяк», «Ореховский» совхозашка.

Хургбоачa хьункъама йоакхо еш ба тха сомий бешалаш леладераш а. Къоначa бешамашка гаьнашта Iувал дара балхаш ду хIанз тха дукхагIа йолча совхозаша. Социалистически яхьа итогаш яьчул тIехьагIа бешамашта Iувал дикагIа дарах хьалхара моттиг хьожаьй Наурски плодопитомнически совхоза. Цу совхозе къаьстта чIоагIа лоархIам беш леладу бешамашта Iувал дара гIулакх. Цудухьа цахоьш хинна хIана дац 1980 шера а бIартчача 10-ча пятилетке а пачхахьалкхенга сом бохкара план совхозо ханал хьалха — 5 сентябре кхоачашъяр. Укх шера хIара гектара тIара 140 центнер совгIа сом баьннаб.

ХIанз сомий а комарий а гаьнаш дIайогIара кийчо е йолаеннай совхозаш. ПланагIа дIайогIа лаьрхIад 850 гектара тIа сомийи 20 гектара тIа комарийи гаьнаш. Цу гIулакха треста плодопитомнически совхозаша хьалкхеьй 500 эзар сомий гаьнаши 400 эзар баьца комарий рассаден. ДIайогIача бердача бешамех доккхагIдола дакъа «Маяк» яхача совхоза кхоач. цига 300 гаргтача гектара тIа дIайогIа езаш я сомий гаьнаш. Сомий бешамаш дIайогIа кийчлуш я «Ореховский», «Урус-Мартановский», «Искра», «Прогресс» яха совхозаш.

Лаьтта хьаьнагIа хилийтар дукха треста совхозаша укх шера кхашка дIадихьад 34 эзар тонн кхо. планагIа лаьрхIар 25 эзар тонн мара доацача. ПланагIа лаьрхIачул дикка дукхагIа кхашка кхо диллад Мичурина цIерагIча, «Маяк», «Труд» яхача, кхыча совхозаша.

Треста совхозашка социалистически яхь яьржай КПСС XXVI съезда сийна къахьегама керда толамаш дахар дукха.

Ю. МУРУГОВ,
«Плодопром» яхача треста керттера агроном.

ПРОДУКЦИ ДУКХАГIА ЙОАККХАШ

Грозненски района ОПХ «Гикаловское» яхача юрта боахама хьайбаш леладераша дикка тIехкхоачашъяьй бархI бетта пачхахьалкхенна шура дIаалара план. ПланагIа 605 тонн дIаала йоагIаш хьайбаш леладераша дIаеняй 661 тонн шура. ХIаьта цар дукхагIа дIаеннар цхьоалагIча сортагIа а я. Соахкарчул дукха а дукхагIа я цу юкъа пачхахьалкхенна дIаенар а.

Социалистически яхь а йоаржаяь, хьинар ца кходеш къахьег доьяркаша. Эггара дикагIа хьоккам баьккхаб Сираждинова Байсаре. БархI бетта хIара шо беттача IаттагIара 2494 килограмм шура яьккхай доярка, планагIа 1860 килограмм йолеш. 2392 килограмм хул хIара шо доал деча IаттагIара Исаева Асмата яьккхачох. Цуз тхьаь цаI килограмм кIезагагIа мара яц хIара IаттагIара Борзаева Малисата яьккха шура а.

Хьинаре къахьег Iаьсий леладераша а. Ибрагимова Лизас шо леладеча шовзткъе итт Iаса хIара дийнахьа хIаранена 637 грамм дозал Iотlаккхетийт планагIа 400 грамм кхетаьта дезача. Цо санна беркате къахьег Дадашева Таусас а. ХIара дийнахьа 565 грамм дозал IотIаккхет цо доал деча Iаьсашта.

Дикка тIехкхоачашъяьй боахамо бархI бетта пачхахьалкхенна дулх дIадалара план а. ПланагIа 51 тонн долаш дIаденнад 71 тонн дулх. ХIаьта цох лаьрхIа дIачуденнача хьайбай хIаране 350—400 килограмм дозал хиннад. Иштта дозал долаш дола хьайбаш дулха комбинате дIадаларах боахама 30 эзар сом яхча деннад надбавка лаьрхIа. Из толам боаккхача хьинаре къахьийгад Гетманова Любовь Александровнас кулгалдеча бригадерча хьайбаш леладераша.

КПСС ЦК хинна совещани

10 сентябре КПСС Центральни Комитете хилар союзни республикай Компартей ЦК, парте краевойи областнойи комитетий организационно - партийни балха отделий заведующей совещани. Цига дийцар КПСС XXVI съезда кийчо ярен КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенешка, КПСС ЦК Генеральни секретара нохкъоста Л. И. Брежнева указанешка хьежжа парте отчетно-хоржамий кампани чакхъяккхарцен дувзадениа дешаш.

Совещане доклад бир КПСС ЦК секретара В. И. Капитонова. Цул тIехьагIа шоай дагардар дIа-юха дийцар гулбениараша.

Совещане белгалдаьккхар, ЦК Пленума КПСС XXVI съезд гульярах йола решени, Пленуме нохкъоста Л. И. Брежнева яь доклад, Алма-Ате цо даь къамаьлаш коммунисташа, берригача къахьегамхоча чIоагIа раьза хинна тIаийца хилар. Цар ихы а айнир наьха инициатива, партийни организацей, къахьстама коллективай болх тоабара чIоагIа влияни йир. Мехка шерра социалистически яхь йоаржаяьй съезда сийна. Укх деношка къаьстта дика гуш я партен халкъен йохаргIоаца цхьоагIо, парте чурен арахьарен политика, КПСС Центральни Комитето, сийлахь-доккха ленински гIулакх тешаме дIахьожкухьаш вола нохкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача Политбюрос чакхдоаха беркате гIулакхаш берригача советски наха массава раьза а волаш хьалхоцилга.

Парте дIайолаенний съезда хьалхара отчетно-хоржамий кампани. Из ший тайпара, къаьстта бехктокхаме ха я, белгалдаьккхар нохкъоста Л. И. Брежнева. Уж указанеш ларде а лувцаш совещане дакъа лаьцараша доалхаш дийцар партийни организацешка отчеташи хоржамаши чакхдахара хьакъехьара декхараш. Белгалдир хIанзде 500 эзар партийни группашкен 200 эзар цехови организацешкен. хIаьта иштта цхьайолча юххьанцарча партийни организацешка собранеш хиннилга. Уж массанахьа а дика чакхъювл, коммунисташа хьинаре дакъа а лоацаш. Собранешка хул коммунистеки парте членалла кандидатехи 95—96 процент бараш. Партгруппашка къамаьлаш даьд 60 процент коммунисташа, цеховн организацешка — хIара кхоалагIчо.

Совещане доаяъошхоша дийцар отчеташи хоржамаши хIара коммуниста йоккха школа, университет я аьнна нохкъоста Л. И. Брежнева оттаь положени кхоачашъяра тIадерзадаь хоадам болаш чакхдаха дезача гIулакхех. Цуьнца цхьана белгалдаьккхар цу кампанена партийни комитеташа хIара денна а корта болаш а лостам тела безилга. Собранешкен конференцешкен массо а оагIорахьара дувца деза партийни организацеши цар хержача органашеи КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра баьча бахха, уйла тIаяхийта хьажа деза дIадалача шерашка Iоадаьча дика мел долчунга, критически дувца деза гIалатеи кхоачамбоацарехи. Партийни балха ерригача оагIоний — политически, организационни, идеологически боагIаш бола терхам тIабахийта беза производства эффективности балха дикаля лакхъяра, промышленносте, тIашилоши эча, транспорте, юрта боахаме иттлагIча пятилетка тIехьарча шера планаш кхоачаши тIехкхоачаши яра, хьатIадоагIача шера дика лард йоллара терко е еза.

ХIара собране, конференце партийни вахара ленински нормаш, партийни кулгалдара принципаш вахаре кхоачаш миддта ю хар лоархIаме да. ТIехь тIайоагIача хана в дами йоакхо е еза партийни мугIараш чIоагIдара, парте чура демократи дегIаккхулара, хадарашца бу болх тоабара, тIахьожам чIоагIбара, тIаднлла гIулакх кхоачаш дара. Боккхача лоархIаме да пачхахьалкхени партийни дисциплина чIоагIъяра, социалистически доалахье ларяра, тайп-тайпарча нийса доацача гIулакхашца къовсам лоаттабара дешаш. Советашка, профсоюзашка, кхыча общественни организацешка болх беча коммунистий гIулакхашка хьажа деза. НIоаргга тахка деза советски наха политически, къахьегама, нравственни кхетам балара, цар политически сахкетам, идейность лакхъялара, уж буржуазии идеологеца мапар боацаш хилара дешаш.

Отчеташи хоржамаши долча хана партийни политика, моттигерча организацей балха хьакъехьа наха шоай дагардараш, хетараш дувц. Критически замечанешца болх бара йоккхийча опытах когIортолга а еш, совещане доакъошхоша дийцар корта болаш йола хIара выступлени, хIара предложени практикана юкъеяхьа езаш хиларах.

Совещане белгалдир массойи информаце средстваш боккхача лоархIаме хилар. Коммунисташта хьалхашка партийни комитеташа отчеташ телар, белгалдаьккхар нохкъоста Л. И. Брежнева, — из, мадарра аьлча, къахьегамхошта хьалхашка отчеташ телар а да. Цудухьа лоархIаме да кепайоазов органаша, радиос а телевидене а хаттнахьен корта болаши отчетно - хоржамий кампанех яздари дувцари, партийни балха тIа Iоаяь опыт дIайовзийтар, кхоачамбоацараш майрра гучадахар.

Совещане балха юкъе дакъа лаьцар КПСС, ЦК, Геранацарча Низий, политорганий, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, кепайоазон, радио а телевидене а бехктокхамеча болхлоша.

(ТАСС).

Л. И. Брежнева М. Ягельский тIаэцар

11 сентябре КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Кремле тIаийцар ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатела заместитель М. Ягельский.

Къамаьлаш деча хана хьахадир СССР ПНР-аи юкъера гIулакхаш дIахо масс оагIорахьара чIоагIдарен дегIадоаладарен дешаш. Белгалдаьккхар хIанзарча хьалашка советско - польски экономически цхьана гIулакхаш лелалара эффективность лакхъелга къаьстта чIоагIа лоархIаме хилар, шиш оагIонна юкъе а хIаьта иштта ВIаши гIо дара Экономически Совета доазонашка а.

Къамаьл чакхдаьлар безамеча а доттагIлея а хьале.

(ТАСС).

ИЛМАНЕИ ТЕХНИКАИ ЙОЛЧА СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН КОМИТЕТЕ

Министерствайи ведомствайи дехар кхоачаш а деш комитето решени тIаийцай комплексни Iилман тохкамаш, проектно - конструкторски технологически балхаш кхоачашдарах 1981 шера СССР Министрий Совета преми яккхара хьакъехьара материалаш хьачуэцара ха 1980 шера 1 ноябрга кхаччалца тIехьаяккха яьна.

ХАЛКЪА ОБРАЗОВАНЕ ВОЛХЛОШТА «РСФСР ШКОЛАЙ ЗАСЛУЖЕННИ ХЬЕХАРХО» ЯХА СИИЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Халкъа образоване дакъе доккхий гIулакхаш карагIдувларах «РСФСР школай заслуженни хьехархо» яха сийлен цIи лойла Балюк Павел Павловича — Нохч-ГIалгIай АССР город Грозничерча № 56 йолча юкъерча юкъарча дешара школа директора.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва.
1980 шу. 11 сентябрь.

Советаши вахари

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

ХАРЖАРХОЙ НАКАЗАШ КХОАЧАШДЕШ

ГIАЛЬМАТЕ чIоагIа раьза хинна тIайийцаб коммунисташа, берригача советски нана парте аргIанара XXVI съезд гулъярах бола КПСС ЦК Пленума соцам. Цхьа дика традици я советски халкъа — парте хIара аргIанарча съезда экономикай социальни дакъе керда толамаш а доахаш дукъала ахар. Наьсарен района коммунисташа, берригача къахьегамхоша геттара раьза хинна хьаллацаб съезди хьалхара социалистически яхь йоаржаярах. 1980 шера план а ерригa пятилетка а ханал хьалха кхоачашъярах боле Л. И. Брежнева тIахьехам.

Дукха ха йоаццаш дика кхаъ кхаьчаб город Назране — социалистически яхье район кот а яьннай. ХIьта цуяна КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота а еннай.

Назрановски городской Совета исполнительни комитето могадаьд района ерригa къахьегама коллективаш хьамсарча Коммунистически парте аргIанарча форума къахьегама кердача толамаша накъаяхара тIахьийхача Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода болхлоша, инженерно - технически балхахоша, гIулакхерча наха дIадоладаь хIама.

Машинаш ераша дош деннад пхе шера валови продукци арахецара план СССР Конституци тIайийца кхо шу дузаш кхоачашъе а планал совгIа 3,8 миллион сома маьха продукци яла а.

Продукцена реализаци яра дакъера пхе шера задани Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 63 шу дуза ди тIахкоачаш кхоачашъяь аргъя. Мехка хал къа бохамга кхоачаргья планал совгIа 2 миллиони 400 эзари сома маьха продукци.

ЧIоагIа раьза хинна тIайийцаб района къахьегама коллективаша «КПСС XXVI съезда даха мадоаргIара накъадахара йоача социалистически яхьах» бела КПСС ЦК соцам.

Парте XXV съезд хинначул тIехьагIара шераш цу съезди, КПСС ЦК цул тIехьагIа хиннача Пленумий решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева рекомендацеш кхоачашъяра ерригача партийни советски органи зацеша, берригача къахьегамхоша тIагIертта къахьийта шераш да.

Цу ханъюкъа керттера чулоацам бар экономика дIахо дегIаухилга, социальни программа кхоачашъелга Iалаш а деш районе къахьегамхоша тIагIертта хьийга хьа. ИттлагIа пятилетка йоалелча дена планал совгIа дIанхийта промышленни продукци 2 миллиони 264 эзари сом совгIа мах болаш я. Къахьегама омсарле 2,5 процент лакхъеннай промышленносте. Айбеннаб капитальни вложеней боарам. Пятилетка йолаелча гIоне района гIишлонхоша пайда ийцаб 17 миллион сомах.

Кхы а йоккхагIа а социальни дегIаахара программа. Пятилетка шерашка района къахьегамхошка кхаьчаб 1956 дешархочоа лаьрхIа йола юкъарча образоване школаш, 220 моттиг йола школе дака ха йоацача берий учреждене, хьаль шинь культура дворец, хьалъвш латт районни больница комплекс. Сихха дегIаухаш латт торгови сеть. ИттлагIча пятилетка шерашка 1900 квадратни метр тIакхийттай ерригача торговли еча моттига, товарооборота боарам 23,6 процент лакхбеннаб.

СЪЕЗДА хьалхарча социалистически яхье хьалха латт Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода, мехлесхоза, автотранспортни предприяте, мехкдаьтта база коллективаш; бIубенна шоай пхе шера планаш кхоачашъеш йоахк маьхка завода, «Госкомсельхозтехника» районни объединене, АМООС, кхыча предприятей коллективаш.

Къахьегамхой вахара хьал тоадара бокхача лоархIаме да нах чубахача моттигни коммунальни боахамех, наькъеш дехкилга, бытовой гIулакхаш ду объекташ дегIайоалаяр. Шерагара шерага дукхагIа хул эксплуатаце дIатела наха чубаха ду цIенош, берий бешамаш лелеш, школаш, культура учреждениш, кхыйола объекташ, хIьта шитта тоаеш латт улицаш, шерлу хин провода а газификаце а сеть.

Дукхъял город тоаяран гаьнаш а йогIаш баьццара ероаярах хьожа а даь пайда ийцаб иттлагIча пятилетке 1 миллиони 848 эзари сомах. Хьалъяьй 14,5 километр хинпровод, 10,4 километр газопровод. 12 километр совгIа да цу юкъа асфальт йилла наькъаш. Электрически сердало еннай Скрябинен 19 партсъездан цIерагIча, Машаре а, Буланарни а яхача, Коммунистически улицашка а кхоалагIча микрорайоне а ара летае. 17 эзар совгIа декоративни а кхыйола а гаьнаш егIай.

Халкъа боахама плани харжархой наказаши кхоачаш а деш, хьал а яь эксплуатаце дIаеннай городе автостанци, ресторан, магазинаш, «Аэрофлота» агентство, кхыйола социально-культурни объекташ.

ЧIоагIа раьза хинна тIайийцай района къахьегама коллективашка «КПСС XXVI съезда дила доагIача бесса накъадахара лелаеча социалистически яхьах» бола КПСС ЦК соцам. Къаьстта хьинар айденнад юрта боахаме. Кхашкарча къахьегамхоша дош деннад укх шера партийна съезда сийна пачхьалкхенна планал совгIа дукха элет, шекара свеклаш, кортолаш, генараш, дулх, шура, тха, фуаш дала.

Карарча шера хьалхарча ялх бетта шозза яьнхай районе республике ярхкала яхье хьалхара моттиг, КПСС обкома, республике Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байрах а йоанкхаш.

Гуш долча тайпара, укх пятилетка шерашка кIеайнга билхаш даьдац районе. Цхьабакъда, КПСС XXVI съезда дикача толамаща накъадаха кийчлуш, июньски Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева белгаял мадаххара, практически хьажа дела, из вайна новкъа дале я, доал дара практике долаш долча динза дисаранией кхоачамбоацарашкеи.

Уж указанеш теркал а еш, шийна балхаца политически, боахама, культурни вахара духь-духьа оагIонаш чулоац городской Совета исполкомо. ХIьта белгалданкха дезаш да исполкома организаторски болх тIехьарча хана хоадамбоалашагIа а практически декхарашцара бувзам айхагIа болаш а хилар. Лакхденнад гIулакхаш тIарча нахагара цар кулгалдеча предприятей, организацей, учреждений балха хьакъехьара хьадехараш. Каст-каста уттаду городской Совета сессе, исполкома заседане промышленни предприятей болх дIахо тоабарах, производства эффективность лакхъярах, бахача наха ду культурно - бытовой гIулакхаш тоадарах, город хозьярах, социалистически законность нийса леладарах, общественни порядок лораярах дола актуальни дешаш.

Дукхъял 1979 шера яьй Назрановски городской Совето 13 заседани, 5 сесси, 2 граждански сход, цига дийцад боахамех, социально-культурни гIулакхех, халкъа образованех, законаш нийса чакхдахарах, пачхьалкхени общественни порядок лораярах дола 89 дош. Уж дешаш кийчдеча а дувцача а дакъа лаьцар 630 совгIча депутаташа, активисташа, специалисташа, предприятей, организацей, учреждений викалаша, города улични квартальни комитетий председателашеи членашеи.

ГОРОДСКОЙ Совета исполкомо дилла а хьадех Советий сессеш, исполкомий заседанеш, граждански сходаш чIоагIа теркам тIабохийташ, хьакхъагIа кийчъелга, дувца оттадаь дешаш ларгIаты къастаделга Iалашдар.

Къаьстта теркам тIабохийт исполкомо КПСС XXV съездан КПСС ЦК цул тIехьагIа хиннача Пленумийн решенешка хьежжа кагирхошта интернациональни, атеистически, патриотически кхетам балара балха.

Шоай диллара декхараш кхоачашдича боалаш бац массазарча комиссей членаш, хIана аьлча царех хIаранечох хоадамболлаш йола балха участок лу. Масала, практически гIо дара хIара школе хьоинаваь 3—5 депутат ва. Предприятешка хьаьй депутатски группаш. Нака эша гIулакхаш дола дIахо тоадара цар моттигашка тIагIертта организаторски балхаш ду парте, правительства, Совета, цун исполкома решенеш кхоачашъелга Iалашдеш.

Тха Совета дукхача депутаташа хьинаре дакъа лоац дерригa пачхьалкхен, боахама, социально культурни лоархIам бола дешаш къастадеча, пачхьалкхен органий, предприятей, организацей, учреждений балха тIахьожам лоаттабеча юкъе хул. Ишта ба городской Совета депутаташ новкъостий И. А. Абадиев, Г. М. Могушков, М. О. Гадоборшев, М. И Джандигов, Л. А. Галаев, Н. Богатырев, кхыбараш.

Цунца цхьаен зертIе лерхIе йиш йоацаш гIулакх да цхьайолча предприятеша пхе шера лаьрхIа шоашта оттабаь производственни боарам кхоачашбеш ца хилар. Цо юкъара хьокхамаш лоххдешехьа. Эгара хьелаш на ала деза трикотажни фабрикахи кирпичаш еча заводахи.

М. ХИДИРОВ,
Назрановски горисполкома председатель.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат я «Красный молот» заводе 8 шера электросварщицалла болх беш йола Умалатова Сажи. Яьх сага электросварщика гоьвал Iомаяьй коммунистка С. Умалатовас. Шийна пятилетка план дикка хьалха кхоачаш а яь хIанз КПСС XXVI съезда къахьегама толамашца накъаьлхара ударни вахте латт хьинар дола кхалсаг.

СУРТА ТIА: С. Умалатова.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

НИЗ КХОБАЦ

Станица тоаяран бытовой гIулакхаш даран йолча воркI сагах латтача комиссера дикагIбараш белгалбаха безам ба са. Уж ба Захарченко Алексей Павлович — комиссе председатель, Костюченко Антонина Николаевна, Батманова Надежда Петровна, Бобровский Виктор Петрович — комиссе членаш. Массаза а балхаца уйла йолаш, маьхера предложенеш толаш хул уж.

Хьинар долча депутаташа боахамий кулгалхоща цхьана 1976—1980 шерашка даь дукха дика хIамаш бахьан долаш хьалъяьй 600 моттиг йола культура Дворец, быта ЦIа, 2 отделени йоккха читальни зали йола юрта библиотека, «Эраяь» яха кагирхой кафе. Иштта асфальт йиллай 8 километр новкъа, 4 километр гIашлой новкъа, жагIа биллаб 14 километр йIаьхача 7 улица тIа, 6 метр шорал а долаш. ХIанз хьалъеш я юрта аптека. Респотребсоюза чотах хьалъеш я мах бу центр. Станице хьачуюлаш я газ, юрта интеллигенцена, юрта боахама специалисташта хьалъеча горидока лаьрхIа дIаеллай лард. Цу юкъа кхы тIа а бахача наха йиллай 7 километр керда водопровод, дIаегIай 8 эзар га, 5 эзар кIотарг.

сихха йистеяккха лерхIаш «Путь к коммунизму» яхача колхозе, хьалъеш я 1200 Iатта лоархIам бола шурийтоварни комплекс, бахача наха хий чудилача 18 колонкана ремонт яьй, 26 керда хьалъяьй кхы а дукха харжархой наказаш кхоачашдарца дувзадения хIамаш даьд станице.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш Урус-Мартана района АлханЮртовски юрта Совета масал хьа а эцаш тхоай Нестеровски станица культурана, санитарни хьалашта белгала хургйолаш къахьета декхар тIаэц оаха — станични Совета, боахамий кулгалхоша, общественносто. Иштта оаха тхоашта хьалхашка дехар оттадаьд цхьайттагIча пятилетке 1000 дешархочо дешаргдола школа, поликлиники, почта хьалъе, цхьаярашка асфальт буллаш станицерча юкъейисача ерригача улицашка жагIа билла.

Кхы а товенна, хоьнена шоай станица хилийтара бернига ница тIабохийтаргба Нестеровски станичия Советерча халкъа депутаташа.

Д. МАЙРИЕВ,
халкъа депутатий Нестеровски станични Совета председатель.

ДЕПУТАТАША ОТЧЕТАШ ТЕЛ

Шера а дукхача тайпара а да депутата декхараш. Совета депутата эттара хьалха де дезар да шийна харжархошца, ше депутаталла харжа оттаваьча къахьегама коллективашцей общественни организацешцей, хIьта кхитта шийна округа территоре тIарча предприятешца, учреждениешца, организацешца даим айхха бувзам лоаттабар, харжархошта Совета балхах, экономически социальни дегIаахара планаш, Совета решенеш, харжархой наказаш кхоачашдарах информаци яр, законаш, Совета а цун органий а решенеш кхоачашъелга вIаштIехьдоаккхача дакъа лацар, общественни мнени йовзар, бахача наха эшарийн хьаштдарийн хьакъехьа Советага а цун органашка а хоам бар, наха эшараш Iалашдара оарцагIвалар, граждански тIайийбар, харжархой предложенешка, заявленешка, лоткъамашка хьажар, йоаггIаш йола органашкa гIулакхаш тIара наха хьажийта ше депутатски болх беш шийна хьалхишка уттта дешаш къастадара хьакъехьара предложенеш уттаяр, дукъла кхьараш.

Вайна гуш долча тайпара, цу дукхача тайп тайпарча гIулакхашта а депутата беча балха а юкъе боккха лоархIам боли я депутата харжархошта хьалхашка ю отчеташ.

Цхьабакъда, халкъо харжача сага декхараш толамца кхоачашде цу сахьате Iомалац депутат. Укхаза а уж шоай декхараш кхетадаь, организаторски болх бейза балалаца йолча юкъа депутаташта гIо де дезаш я партийни комитеташ бюрош, халкъа депутатий Советий исполнительни комитеташ. ХIьта из гIулакх хила дезача боарамe латтача моттигашка харжархошта хьалхашка депутаташа отчеташ елга дика чакхдувал, берригача депутаташа отчеташ а еш. Масала, иштта чакхъяьлар Ведана, Наьсарен, Надтеречни, Наурски, Советски хIанзарча созыва моттигерча Советашка харжархошта хьалхашка депутаташа дь отчеташ.

Тайп - тайпара да цу балха тIа лакха а дегI хеттача беша а толамаш лахара наькъаш — къонача депутата школаш хьаяр, семинараш, партийни советски балхахойца вIашагIкхетараш, «Депутати деноши» чакхдахар. Уж гIулакхаш деш хилча вIаштIехьдоал депутаташа шоай болх СССР-е халкъа депутатий статусах долча Закониra, СССР, РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцешка хьежжа бергболаш царна информаци яла.

Из лоархIаме болх беш къона депутаташ кхетабе беза Советски Iаьдала органашкара халкъа викалаш, В. И. Ленина белгалдаьккхача тайпара, «шоай законаш шоаш кхоачашде, вахаре царех хьахулаш дар фуд хьожаш шоаш тIахьожам лоаттабе, харжархошта хьалхашка юкъарчал доаццаш шоаш жоп дала могаш» хила безаш хиларах.

СССР-е халкъа депутата статусах долча Закона тIа, СССР, РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцена тIа белгалъяьккхай отчеташ ярах харжархошцара бувзамаш чIоагIдарех хьакъехьара статьяши положенеш. Депутатий статусах долча Закона барейттагIча статья тIа белгалдаьд Совета балхах, город, район, юрт экономически социальнои дегIаахара планаш, Совета решенеш, наказаш кхоачашдарах, тайп-тайпара долча общественни а шо-шоай а гIулакхашта уде харжархой тIайийбарах, царца цхьана наказаш кхоачашдеча дакъа лацарах информацеш яра собранеш е эзаш хилар. ТиъоалагIча статья тIа яздаь да, района, города, горедерча района, поседка, юрта Совета депутаташа шоаза чул кIезигагIа доацаш отчет яла еза харжархошта хьалхашкa шe кандидаталла оттаваьча коллективашкaцей общественни организацешкцей хьалхашкeн аьлла.

Практикo хьахьожа, дукхагIа долча дакъе, депутата хьалхара отчет хьалхарча ах шерех шоллагIъяр шоллагIча ах шерех еш хилар, хIьта из нийса а да.

Депутаташа отчеташ еча хана собране бахьна харжархой дукхагIа хилийтара харжархой собранеш вIашагI а етт, чакх а йоах клубашка, культура ЦIеношка, школашка, цIеча уголокашка, агитколлективай помещенешка.

Депутата, моттигерча Совета исполкомо, организаца хьалхе а белгалъю цу округе отчетни собрани хургйола моттиг. Харжархой собране депутата отчет оттаргйолга бахача наха дIахайтара исполкоме а организаце а оарцагIйоах агитколлективаш, объявленеш хьалъетт, собране хьехаш наьхаташ кхуйхьийт, моттигерча радиогIолла кхайкаду.

Харжархошта хьалхашка отчет яра Совета исполнительни комитето Совета а цун исполнительни органий а балхах, наказаши хьалхагIа тIайийнь решенеши кхоачашъярах башха йоккха а йоацаш йола информационни материал кийчъю депутата. Цо торо хулийт Совета болх дикагIа дIабовзийта, хIьта дика кийчъяьча а дика вIаштIехьяьннача а собранe критикеи самокритикеи хул, долче, харжархошта хьалхашкара депутата а Совета а бехкtохкам лакхлу.

В. АЛДАМОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума оргтотдела инструктор.

ДУКХАДА ИСПОЛКОМО ДЕ ДЕЗАРАШ

Шоай станица тоаелга хилдализа бIарга кIал лоаттаду халкъа депутатий Троицки станични Совета исполкомо а депутаташа а. Исполкоме вIашагIъеллай станица тоаяра тIахьожам лоаттабергбола комисси. ВорхI сагах латтача цу комиссена чубоагIа бехктохкаме бола нах: районни Совета а станични Совета а депутат вола колхоза председатель Коротицкий Александр Михайлович, станични Совета депутаташ: колхоза керттера инженер Москвитин Виктор Дмитриевич, керттера энергетик Стороженко Николай Матвеевич, районни а станични а Советий депутат, инженер - электрик Мулишев Николай Григорьевич, кхыбараш. Цар дукха къахьег станица лостам болаш, цIена хургйолаш. ХIара шера шоза-кхоза субботник ду станице йоагIаш йола санитарни порядок хилийтара.

Депутаташа хIара беттабетта рейдаш ю колхоза бригадашка, фермашка, уж хьож санитарни хьалаш мишта д. Иштта рейдаш чакхйоах станични улицашка, кхашна гIолла а. Гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIбоал, бехке бараш бехктохкаме оза материалаш исполноме хьачулу. Иштта, масала, новкъостий судаша бехке а баь гIод техад коаш бIеха леладеча Н. М. Волкована, М. М. Белявцевана, Н. М. Пыльниковна, кхычарна.

Станице бахача наьха цIеношка, производственни объекташка газ чуюллилга дика вIаштIехьдаьккхад тхацига. Уж дешаш къоастадеча хьинаре дакъа лоацаш ба депутаташ Н. М. Стороженко, В. Д. Москвитин, А. М. Коротицкий. ХIанз юртара дукхагIа дола цIеноша сетевой газ чуюллеш да. Хьалхарча созыва депутаташа вIаштIехьдаьккхидар 586 цIагIа газ чуюллилга.

Иштта газ чуйиллай кирпичаш еча заводе, котельне, кхычахьа. Станицерча амбулаторе, берий консультаце, больнице, берий бешамашка а яслешка а, тикашка, юкъерча школе хица йIовхал лоаттаю. Укх шера тазаца болх беш хургья бархI шера хьехаш йолча школа котельникa.

Станице бахача наха хица Iалашо елга а дика вIаштIехьдаьккхад. 1979 шера кхы тIа а керда кхо артезиански гIув яьккхай станице. Хьалха хинначул совгIа кхы а 5 километр дIаьха хий чудиллад. Ремонт яьй хий хьайдеча 50 колонкана, керда 5 оттаяй.

Станице болх бе доладенад дукха ха йоаццаш керда хьалдаь кинотеатр, цу чу 300 саг Iоха моттиг я. Тоадаьд станицера машинаш лела наькъаш. Укх шера капитальни ремонт ергья гIаш нах лелача дерригача наькъашта. Капитальни ремонт яьй Шолжа тиллача тIаьна. Из болх чакхбоаккхача хьинаре дакъа лоацаш хилар Звягинцев Василий Ильич.

1979 шера тха станице керда тIий тиллa йоласлар сунженски ДУ-918. Наькъа управлени из тиллa даьннад аьнна дIаяхай, бакъда, комиссе тIий эксплуатаце хьаэцац, во даьд укхаза балхаш. Иштта 300 эзар сом мах болаш дола тIий тахан а тIехь болх ца беш латт. Дуьненга а йоацаш тахан чIоагIа эшаш да тхона из, хIана аьлча тишденна къаьна тIий тхо тоадаь доалаше а юха дох.

Иштта шийна де дезар ца деш дIаяхай Сунженски РСУ а. Из хилар тха станицерча больницена капитальни ремонт еш, бакъда, ше де тIайийцар диза даь даккханзар, Кораьна форточкаш отталадац, цар тоабаь тхоь хIанз кхий чуухаш латт.

Цу организаце жагIий никъ станице булларгба, аьнна тIайийцадар. 10800 сом сметни мах бола никъ шин бетта билла бала безаш бар, бакъда, хIанз, шу чакхдоалаш латтача хана а, из билла баьннабац.

Уж а наьха вахара хьалаш тоадергдола кхыдола а дешаш да тахан станични Совето, цун исполкомо къоастадераш.

Т. ГОЛОВАКОВА,
халкъа депутатий Троицки станични Совета председатель.

Болх беш я Совета актив

Шаро - Аргун яха хий шийна венница — Чанты-Аргун яхача хица лоамашта юкъе вIашагIкхеттача моттиге улла шин юрт. ЧIишкен Дачу-Борзой. Царца цхьан юртсовета а Пионерскоеи Ярыш-Мардын яха юрташ. Бахача наьха дукхалга диллача йоккхий яц уж юрташ. Дика бох иигара нах, Грозне, цементни заводе болхаш ду. хIаране беша массе тайпи сом ба: бIараш, Iажаш, кхораш, боалаш, и. кх. дI.

Сатийна а сапаргIата а я юрташка, саррахьа шоаш цIабаьхачул тIехьагIа сакъерда моттигаш я кагирхошта: шоай самукъалакха клубе е культура ЦIагIа болх уж. Харцахьа лийнна зуламаш даь моттигаш шийлац цу юрташка. Цунах чIоагIагIа доккхал деш дувц юртсовета председатели коммуниста Эскиев Султан Вадудовича. Из ше ЧIишкара ваьнна ва, хIьта вахаш — Дачу-Борзое ва, хIана аьлча, юртсовет цига йоланаь хила мег. Султан Вадудовича яьккхай Горски юртбоахама института механически факультет.

кхоалагIа шу да цо юрта председателал ду. Ше маьра йоаз цуна юрт, цига баха нах, цуна хов кхьметтел хьан мел берах да, жан доахаш да, эскаре гIулакх де вахар малав.

Бераштa а цIенна а дика да ва Султан Вадудович. Ше иьона вале а, дукха веза из цу моттигашка, лоархIаш я сий деш а ва. Цу юрта хьехархо волча хана дена бенниаб цунах наьха тешам.

Из а ва юртарча наха чIоагIа раьза. Юрта Совете вIашагIкхийтта актив борг тайна я. Со цига волаш кабинете хьачуваьлар лаккача дегIара цхьа списoк а йолаш вола воккха саг. Ше баьча балхах отчет луш вар воккха саг. Председателен Зугаев Сайд-Ахьмаден — иштта цIи йолаш вар воккха саг юхьмаражка хьежача во доацаш дар юртахоша шоай сов дола доахан пачхьалкхенга дулха лаьрхIа дохкара гIулакх. Цхьаболча наьха цхьа шу а ши шу а даьнна шинараш да, цар уж гIад а баха хьател. Из болх геттинa дика лелабу юртсовето. Укх шера алха дулх 128 процент, фуаш 146 процент, хIьта тха дIаллара шера план кхоачашъяьй. ГIадбаке дIател наха хьун кхораш, Iажаш, кхыбола хьун сом. Иштта из болх дика барах Дачу-Борзоевски юрта Совет Грозненски районе дикагIчарех цаI а лаьрхIай, социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхай цо, хIьта цуна райисполкома карара кара тела ЦIе байрах еннай.

Председатель раьза ва исполкомерча массазарча комиссена беча балха а. Болх эффективнагIа беш хиларца белгалйовлаш я юайкор долча берий санаторе керттерча лоро Бадруди Ахмадовича Самбихадиева кулгалдеш йола унахцIено лораярeи сердалоцл дешашта йола массазара комисси. Массанкта а деннийтара план кхоачашъю школо, хIара юрта хьайийллай фельдшерско - акушерски пункташ. Баькха бехк боацаш болх бу Сулипов Логас кулгалдеш йолча общественни порядоки социалистически законности лораеча массазарча комиссе. Юртсовете хьайийллай халкъа дружина штаб. Цунна ва 34 саг. Керттерча дикъе уж ба болхлой, хьехархой, медицински болхлой. Цунна кулгалду Дачу-Борзойрча школа завуча Арби Альвиевич Бечурьяева. Юртсовете чIоагIа дог тийша ба, юрта бахя беррига нах цхьанкха харцахьара хIама ловргдоацаш хилча массе метте порядок хургйолгах. ХIьта берригаш а иштта уйла йолаш хиларах дукха дика хIамаш карагIдийнад. Шоай беррига ниа тIабохийташ болх бу депутаташа Дачу-Борзойрча юкъерча школа директора Исламгириев Рамзан Ильясовича, юайкор долча берий санаторе повара Гаврил Харитонович Чумака, активиста Хасаев Мохьмада. Депутаташа кхоачашдаьд харжархой наказаш. Юртара улицаш шерьяьй, электрически лампаш эхкай цига.

Ярыш-Марды яхача юрта массе а цIагIа радио чуйилла дьннай, Чишка бода никъ билла баьннаб. Дачу-Борзое водосборник хьалъяьй.

М. ГАДАЕВ.

ХАРЖАРХОЙ НАКАЗАГIА

«Старогрознефть» НГДУ ОРС-а «Нефтяник» яхача кхачан тика маьхк йохка отдел яцар. Цудукъа Иванова городока малхбоалехьен Солени балкен баха нах городока юккъе уллача № 17 йолча тика тIа аха безаш бар. Аьттув боацаш никъ а дукха йовеш а дар на гIулакх. ТIехьара хиннача харжархой кампане шоаш хоржача районен городен депутаташка «Нефтяник» яхача тика чу маькха отдел хьаеллийтара гIо делга дехаш наказаш дир харжархоша.

ХIанз депутатий новкъостелах цу тика чу хьайийллай маьхк йохка отдел. Цудукъа кхыйолча кхачан продукташца цхьана маьхк ийе а йиш я наькха.

А. ТИЩЕНКО.

ДЕПУТАТИЙ ГРУППАШЕИ ПОСТАШЕИ ГIО ДУ

«Октябра 40 шу» яхача совхоза шоллагIен кхоалагIен шин отделени ТIой-Юрта я, цу отделенешка вIашагIъеллай юртен районен Советий депутатий. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета цхьа депутат юкъе вола 50 депутатах (цхьанне чу — 24, вокхан чу 26) латта шинь территориальни депутатски группа.

Предприятешка, учреждешка, бригадашка, фермашка хьаьн хIараяр шинь е пхинь сагех латта шийтта депутатски пост. Цул совгIа бIаьстии гурахьен кхашкара балхаш деча хана хьувкъам чуэцача транспортни отрядашка (УТО № 1—№ 2) хьаьяьй ханна йола депутатски посташ.

Иштта, совхоза доакъар Iалашдара болх дикагIа вIаштIехьбаккхара вIашагIъеллай ТIой-Юртарча Совета къахьагIа вола депутат коммунист Арсаев ИбрахIима Дауд керте латташ йола доакъар кийчду бригада. Цу бригаде я кхаь депутатах латта ханна йола депутатски пост. Цунна чувоагIа Арсаев Дауд, Дударов Iиса, Мерешков Муса. Посто хан-ханнахьа информаци ду юрта Совета исполкома а совхоза кулгалхошта а доакъар Iалашдара гIулакх мишта латт дувцаш. Халкъо харжаргий посто тIахьожам лоаттабу мангал хьоккхача бригада балха, техника малагIча хьала тIа я а цунах пайда мишта эц а, кийчду доакъар дика да е во да. Цу бригаде къахьегаш барий быта хьалаш мишта д, уж культурни гIулакхашца Iалаш мишта бу хьожаш, кхыча гIулакхашта.

Депутатий посто гIо ду балха тIа гIалаташ ца хилийтара, шийна ханнахья гучадовх нийслуш дола кхоачамбоацараш, уж дIадахара оарцагIйоал.

План 970 тонн йолча доакъар Iалашдеча бригада кийчъяьй 600 тонн сенаж, аргIаш а даь дIаоттаяьй 200 тонн йол (шера йола план 400 тонн). Йола силоси кийчъяра болх дIахо беш латт.

Доакъар кийчдеча доккхий къахьегама толамаш даьхад Гадиев Мусас, Дударов Iисас. «КИР-1,5» яхача комбайна тIа болх беш болча цар моща баьцаш хьаккхара денна йола норма 160 процента кхоачашъю. Иштта дика бу болх «КУФ» оалача машинаца баьцах хьоар деча ОВМ лаьрхIа йола баьццара массе хьаккхара норма хIара денна 120—130 процент кхоачашъеча Мерешков Мусас а.

Сенаж йоаккха моша баьцаш дIаувзача белгалбаьнна дика болх беш ба денна йола нормаш 130—140 процент кхоачашъеш бола Наьсарен «Сельхозтехника» шофераш новкъостий Евлоев Мухарбик, Мусиев Хьажбикар. Царна массехказа премеш тийннай.

Юрта Совета исполкомо иштта вIашагIъеххай хIаранеца цхьаьца депутати шишша общественники а болаш йола хана йола депутатски посташ прачечни а йолаш йола бани кинотеатри хьалдеча.

Шоаш балхаш деча моттигашка юрта Совета, цун исполкома решенеш, хIьта иштта лакхе латтача партийни советски органий соцамаши распоряженеши кхоачашъяра, бахача наха бытовой гIулакхаш делга тоадара, Совета территоре тIарча организацей болх дикагIа вIаштIехьабаккхара тIадерзадаь дола дукха организаторски болхаш ду депутатски группаша. Шоай беррига болх исполкомаца юрта Совета массазарча комиссешцей айхха контакт а йолаш, смежни хорхамий округий территореш тIа хьаяь къахьегамхой общественни самодеятельни организацеш шоллагIара а лувцаш бу депутатски группаша. Группа заседане чIоагIъяьча планий вIийлен тIа бу депутатски группаша болх. Депутатски группа балха план оттаю исполкома, массазарча комиссей планашка хьежжа, исполкомаца дага а боалаш. Депутатски группа заседани гулъю группа председатела, бетта цкъа.

Депутатски группашеи постаней гIо ду къахьегамхошта юкъе социалистически яхь йоаржае, исполкомашта информаци лоаттаю шоаш тIахьожам лоаттабеча объекташкарча гIулакхий леламах.

Юрта Совета исполкомо кулгалду группаштеи посташтеи, новкъостал ду болх тоабе, цар телача сигналашка хьежже де дезаш дола гIулакхаш ду, опыт вIаший йовзийтара совещанеш ю.

Доккха дакъа лоац Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Дзаурова Долотхан, райсовета депутат Осмиева Матрена, юрта Совета депутат Дзаурова Мадинат юкъе йола депутатски группа вIаштта кхаь шера социалистически яхьа итогаш массаза ю областной Сийлен улла тIа йоахача № 3 йолча МТФ болх тоабара юкъе. Белгалбе безаш ба юрта Совета депутат Нодоев Закре керте латтача центральни мастерскерча депутатски группа болх а.

Ерригача депутатски группай постийн болх лакхача боаранга кхоачабеш тоабе лаьрхIа я исполком.

У. ДУДАРОВ,
ТIой-Юртарча юрта Совета исполкома председатель.

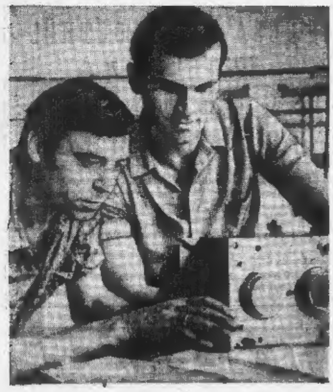

ИттлагӀча пятилетка задани ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъяра хьанар айдеина къахьегаш ба «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завода болхлой. Цар цӀераш йоахача хана предприяте кулгалхоша эгтара хьалхарчарца цӀи йовикх токара, коммунистически къахьегама ударника Роев Александра. ДӀадахича шере а кхоачашъяьй цо шин пхе шера задани. Дукхаза а социалистически яхье кот вийнав из.

СУРТА ТӀА: токара А. Роева беча балхага хьожаш ва инструментальни участка вонкхагӀвола мастер П. Орлушин.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

Бахаева Мархий болхлой дезал

Дукх-дукхъача ноаналий, къамий зикалаш а тайп-тайпара оамалаши уйлаши йола нах а оагӀув оагӀох а теха болх беш ба А. Шериповн цӀерагӀча заводе. Амма центральни заводской лабораторе кийчача продукцена тӀахьожам лоаттабеча отделера Бахаева Мархий болхлой дезал эггара дикагӀа болх бераштa юкъе лоаркӀаш ба предприяте.

ХӀьта из цецвала везаш хӀама а дац, хӀана аьлча дукхача шерашка цхьан кхьегаро барт бола интернациональни коллектив яьй бригадирах — къамах нохчо йолча Бахаева Мархех, лаборантках эрсечох Ушакова Лидех, татаркх Шаповалова Февзиях, белоруссках Маклякова Динех, нохчочох Джабраилова Маремах.

Цу кхалнахах хӀаранр ший новкъа снай хьамсарчц заводa ноанаӀарга, амма ха дӀа ме йода юкъара хилар из цар массине а.

БАХАЕВА МАРХА

1971 шера № 1 йола технически училища йистенъкхача хоададир цо А. Шериповна цӀерагӀча завода нӀара снагӀа. Сийнача сигала урагӀа яха агӀача установкашта кхерраш бӀара а хьежаш къар из дукхьайха лаборатоpe чу. ХӀьта керта чура дӀайоалаш хилр, лоархӀаергйий-те со балхах аьнна йола уйла. Из лоархӀайир, хӀана аьлча гӀонна оарцагӀбаьлар Нелли Сергеевна Гаспорищ, Надежда Михайловна Виноградова, Фавзия Денислямовна Шаповалова, Лидия Ивановна Ушакова санна бола ветеранаш. ХӀанз Бахаевай болар а дац 70-гӀа шераш долалуча хана хиннача йиӀийчоа тара. ХӀанз из бокъонца йола ший балха моттига да, дерригa гӀулакх доваш йола производства организатор а хинна дӀаяттай. Нхоачам ба Бахаева Марха мехкдаьтталхимическим мехкдаьтта чакхдоахачен промышленноста болхлой союза обкома общественни секретари облсовпрофа члени хилар а цо Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьтта чакхдоахарий делегат волаш Москве хиннача мехкдаьтта чакхдоахарий профсоюза VIII съезде дакъа лаьца хилар а белгалдаьккхачи. Укхаза, завода бокъонца дӀаяйзай лоаман йоӀ. 1975 шера ленински парте членалла дӀайийцай Марха.

Сатем боацар — ишттa оал цунах нешаша. ХӀьта из цхьа бахьан доацаш а дац. Цун бӀарг ца кхеташ йиса йиш яц цхьаниха а технологически режим толхаль моттиг, цхьаккха прогул, саг балха хьала тӀехьа висар. Цкъаза бригадира шийна замечали йича, цхьаволча прогульщика, раьза а воацаш, оал: хьога ма чӀоагӀа бала кхьачаб цу гӀуланка. ХӀьта Мархас цу мочоа дилла а лу жоп цаӀ да: из сога а, хьога а, массанега а бала кхача безаш хӀама да. Из бакъ а луи, хӀана аьлча укх итт шера цо хӀара денна хьагойт бокъонца болча болхлоша шоай къахьегама мел сий ду.

Ший лабораторе моллагӀча участке болх булуш, цамогаш хиннача новкъоста метта дӀаотташ я Марха. ХӀанз укх сахьате дежурни химик, бригадир я из. Цунна тӀадатт ший балхах а ший йоккха йоацача коллектива балхах а бола бехктоккхам. Духхьал дӀаяла дезаш да цун из гӀулакх дика вӀашт1ехьадолаш хилар. Из теттара дика хьакьокх цунна тийннача правительствени совгӀаташ. сийлен грамоташ, администраце бариал оалаш дийттача приказаша. ЙислагӀчен итт лагӀчен пятилеткашна цо хьинаре хьийга къа объединене а завода а партийни профсоюзни, комсомольски организацеша дукхаза белгалдаьха хилaро.

ФАВЗИЯ ШАПОВАЛОВА

Тха къамаьл доладелча бригадира дукхагӀа ший новкъостех дувцар. Иштта да хӀаьта сона цо дийцар. Эггара йоккхагӀа опыт йола балхахо а тӀадилла гӀулакх тешаме кхоачащдеш саг а я Февзия Данислямовна. Сийлахь-боккха Даймехка тӀом лаьттача шерашка ший виз на кхобеш къахьийгад цо, цудухьа «Кавказ лорярах» «За доблестный труд» яха медалаш, дукхха грамоташ тийннай цунна, биркал яьхад. Балха моттиг ца хувцаш 40 шера болх беш дукха лаборанташ кийчбаьб Шаповаловас. Къаьстта доккхал ду по ше болх бе Ӏомаьча хӀанз бригадир йолча Бахаева Мархех.

УШАКОВА ЛИДИЯ

Центральни заводской лабораторе ОТК болх беш я 1965 шера дена. ЙоккхагӀа йола лаборант тохкамхо я из. Дика довз шин гӀулакх, ийшача новкъостал де кийча я. Нагирхой хьехамча я Лидия Ивановна. ХӀана а цхьадлаш бӀарг кхоиб цо лукха ха йоацаш балха бийхача лаборанткашка- Джабраилова Маремага, Маклякова Динага, болхлочун вахаре хьалхара гӀа боаниххаш балча царна ший йоккха опыт кхоац.

ДЖАБРАИЛОВА МАРЕМ

1979 шера снай заводе балха, бегаш беш Ушакова Лиде аьнича бесса. Мархий лерргӀа йода. Нийса аьнна хӀама да, дукха да Мархин вахаре хьаэца мегаргдола хӀамаш. Шо балха еича лоацача хана а дукха дика хӀамаш карагӀдьнияд Марема. КхоалагӀа разрид йола лаборант я из хӀана, анализий дерригa тайпаш карадерзадьд. Лоацца аьлча, бригаде болх бу нах раьза ба цунна, хӀана аьлча из тешаме новкъост йолга хов. Хоака яле а болхлочун белак я цун яр.

МАКЛЯКОВА ДИНА

Духхьал укх шера массехк бутт хьалха снай из коллектива юкъе, цхьабакъда, хетаргахьа, каста дӀаяха лаьрхӀа я яц. Мишта гӀоргья «цаӀ массанена тӀехьа, массана а цхьаннена тӀехьа» яха принцип хӀара денна чакхйоахаш къахьегача цхьаннена яийсънина хало шоллагӀча ший лоархӀача бригадера дӀаӀ. Из бригаде кхаьчача хана дерригa а дацар цун вӀашт1ехьадоалаш, цкъаза анализ ца ялаш бӀаргех хий Ӏодолалора. Амма дилла а хозача дешаца цун дог а хьоасташ дора цунна гӀо Бахаева Мархаси Джабраилова Маремеи, Ушакова Лиде, Шаповалова Фавзияс. ТӀаккха Динай а дог делалора.

БАХАЕВА Марха керте латтача барт тайпача болхлой дезало чӀоагӀа гӀа раьза хинна тӀайнщар КПСС XXVI съезд хьаеллаш хиларах боле хоам. Цу интернациональни коллектива бергига членаш цу йоакхача событена сийленца духьал баха лаьрхӀа ба. Съезда хьалхарча вахте эттай Бахаева Мархий бригада.

Л. ГАДАБОРШЕВ.

Пятилетка, из чакхйоала шу

ЧӀОАГӀА СПЛАВ

Город Орджоникидзерча «Победит» оалаш йолча металлургически завода продукци дика йоазам я Советски Союзеи довзол дехьарча мехкийи дукхача предприятешна. Уж а буруь деттача установкашта, металл тедача инструменташта уттаю хала лалача металлех, чӀоагӀача сплавех хьани йола тайп-тайпара изделеш. Уж а иштта формаш, бустамга, уж дӀалхийта лаьрхӀача гӀулакхашна хьежача тайп-тайпара йола, уж йоеаш радиоэлектроника а электротехника а, металлурги а, промышленноста дукха кхы довхьош а ца легаш йола вольфрамах, кобальтах, молибденах яь оатталаш.

Юкъарча доацаш Ӏилма-технически прогресса лаьрхӀа продукци арахецаш йола «Победит» завод ше а из прогресс бахьан долаш хьахиина я; укхаза пайда ийбу эггара кердагӀча техниках, технологех, къахьегам а производство а вӀашт1ехьаккхарах.

Лакха да завода коллектива къахьегама хьокхамаш. Арахецача продукце боарамгеи къахьегама оасарле дегӀаяргеи диллача карарча шера бӀаьсти кхаьчай предприяти пятилетка чакхйоалаш хила безача боарамга. хӀаьта 500 саг совгӀа болча цун болхлоша рапорташ тийннад пхе шера лаьрхӀа хинна шо-шоай заданеш кхоачашъярах.

Уж толамаш довхача бокхача лоархӀаме хилар социальни проблемаш къестаяра коллективо, партийни профсоюзник организацеша хьийга къа.

...Тхо тулденнад дукхача шерашка завода партийни организацена керте латташ хьавоагӀача завода парткома секретара Кесельбренер Якова кабинете. ДӀатассац цо дукха еза ший электрика професси а. Заводе производствана юкъейихьача дукхача нердарийи разработкийн, изобретений а рационализаторски предложеней а автор ва Кесельбренер. Укхаза ва профсоюза заводской комитета председатель волд Амурхан Дзбоев а. Опытни производственник волча цун авторитет йоккха я коллективе. Массехк шу да болхлоша из шер-шера местни комитета председателалла хержа. Тха къамаьл хул къахьегама коллектива вахара социальни экономически факторашa еча влиянех.

— ХӀанзарча ханарта производства, — йоах парткома секретара, — дукха хӀачаш дӀадех болхлошкара. ХӀьта гӀулакх духхьал уж хьаддача боарамех профессиональни нийчбарах лаьтта а Ӏац. Балха эффективность а дикал а лакхъяра иша лоархӀаме хьал тӀа-тӀа дукхагӀа дуззалийи хул хӀанз хӀара къахьегачхочуя творчески хьинарца, къахьегама дисциплиней коллективера социальни «климатн» нийса лелаярца, цун стабильностаиан вӀаштӀехьа хиларцен. Из теркал а деш, «Победите» оттадаьдар коллектива социальни структура бокъонца хьахьокхаш дола «Предприяте социальни паспорт». Из документ латт дӀадахача шерех а хӀанзарча юкъах а дола хьокхамаш чулоацаш йолча 25 таблицах. Цо хьагойт болх беш барий состав, цар категореш, парте хилари ца хилари, аьнна ха, образовани, предприяте болх баь стаж, квалификаце боарам боза а бовзийташ.

Паспорта тӀа я хила езаш йола производственно - экономически дакъара сведенеш, материальни стимулированиe средствах а социально-культурни гӀулакхашта йолча фондех а пайда эцарах, производствана доал деча, социалистически яхье, общественни балха юкъе къахьегамхоша дакъа лацарах йола даннеш. Цу тӀа я кадраш хувцаяларах, къахьегама дисциплина телхаярах, рационализаторийи изобретателийи балхах йола сведенеш а. Цу документах ха йиш я «Победита» болхлоша са мишта лоӀ, мишта чубахача моттигий хьалаш, берий учреждением бераштa кхоачам хилла моттигаш йий, медицински служба болх мишта бу.

Предприятена доал дара гӀо а хинна дӀаяттад «Социальни паспорт». Администраце, партийни профсоюзни организацей йиш я хӀана хьаддача анализа хӀийлен тӀа оперативни решенеш тӀаийе, социально - экономически процессашта прогноз е.

— Цхьа укх тайпара хӀама нийсделар тха, — дувц Дзбоева. — Заводской комитета заседание хьежар тхо паспорта материалашка. Цу тӀа хиншача сведенеша хьахьекхачох. 1978 шера 19.6 процентага кхаьчадар «Победите» кадраш хувцаялар. Цу цифро шекдаьхар тхо. Цу гӀулакхa бахьанашта анализ е доладелар тхо. Еррига цехашкара къахьегама хьалаш техкир оаха. КӀеззига дацар гучадаьха кхоачамбоацараш. Уж дӀадаха новкъостал дир тхона тайп-тайпарча Ӏилма-тохкама институтий специалисташа. Къоасттадаь аьлча, цар гӀонца отта а яь юкъейихьар къахьегама гигиенан токсикологеи. Новхьаш тӀадоттара - Ӏодахара балхаш вӀаштӀехьдахари, цехаш бийдалцен материалашцен Ӏалашъяра гӀулакхи централизаци яра дешай дакъера Ӏилман ларда тӀа латта рекомендацеш.

Къаьстта лоархӀаме хет тхона балха моттигаш хьал къалагӀа вӀаштӀехьъяхар. Металлургически производства хьалашка даза даргдоа ца хӀама да из. Укхаза вӀалла а дац лоадам боаца хӀомаш: механизмашни агрегаташи нийса дӀаоттаяр, вентиляце эффективность, йос болла динамика, сердало, буфеташта оборудовани оттаяр, салоӀа цӀенош—цу дерригне а гӀо ду болх беш болча нахьа кӀаьд балар кӀеззигде, балха ха йоа ца яйта, нах самукъа хилийта...

— № 7 йола таблица я «Социальни паспорта» тӀа.— дӀахо дувц парткома секретара. — Дукхала а дикала а дерригa хьокхамаш теркал а деш дувц цу тӀа болх беш болча нагирхой составах. Оаха чӀоагӀа теркам тӀабахийта лув цу графашкара хувцамаш: тха коммунистически къахьегама коллективо къаьстта теркам тӀабахийта беза болхлой сменана кхетам балара гӀулакха. «Победите» къахьегаш 500 гарга къона болхло ва. Царна юкъе ба хӀанзва мара завода наӀера санагӀа хоала ца деш бола кхуш боӀараш, металлурга професси Ӏомаль баьяна нагий нахи мехкарийн, болаш ба иштта дукха ха йоаццаш вуваши техникумаши йистелха къона специалисташ а. Духхьал уж хьонабараш, ба доккхагӀа долча ноахала эстафета дӀахо яхьа езараш. Цудухьа коллектива керттерча денхарех цаӀ лерхӀ оаха катирхошта кхетам балар.

Из болх, духхьал дӀаэргда вай, атта бац. ДӀадолалургда вай профессиональни ориентацегара. Цу гӀулакха йола база я тха оаха шефство лелаю № 11 йола юкъера школа. Ерригача рангех бола завода специалисташ каст-каста хул цу школе хьоашалгӀа бахе. Оаха тоаьй дига физикан техникан кабинет. ХӀара аький хул тхацига бокхагӀа бола дешархой производствени практикана бахке.

Массехк шу хьалха заводской музей хьае лаьрхӀар оаха. ХӀьта из гӀалат а дацар. Ма бӀаргаш лота а деле цӀимхара беро-яц музея экспонаташка хьажа болабелча кхуваш боагӀараш. Укхаза царна йовза коллектива тӀема а къахьегама а сийлен традицеш, заводе къона болхлой чубоалабара коллективо мел къахьег. Ераш а духхьал цхьа йола факташ. «Победито» хьокхабаь баха хӀанз вузашкен техникумашкен деша багӀа бӀаьш бола нагий нах, салоӀача цӀеношка, санаторешка баха нах боаццаш путевкаш хьежаш заводо. Металлургий культура Дворец болх беш а художествени самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш.

Къонабарашта кхетам луча лохкха дакъа лоац тха предприяте опыт йолча хьехамчаша. ХӀара шера 150 совгӀа нагий нахи мехкарийн торжественно болхлой мутӀарашка дӀаэц тхацига.

«Победит» яхача заводе болх беш ба кхетам а хӀаман йовхо а йола, новаторийи энтузиастийи дегаш чудоахха Ӏимерза нах.

Вилен БРУНЬКО, экономически Ӏилмай кандидат.

(АПН).

Барт болаш

Шоаш 250 гектара тӀа кхевь шекара свеклаш хьаяха йолаьй «Гудермесский» совхоза кхиш лелийдераша.

Шекар доиккхача заводо оттаньча графикагӀа 13 сентябрь хьатӀаккхоачаш 300 тонн свеклаш завода дӀаяза езаш бар уж. ХӀанале из график дикка тӀехкхоачаш а еш дӀаболабаьб совхоза болхлоша шоай болх. 11 сентябрь хӀатӀаккхоачаш цар заводи дӀаеннай 455 тонн. хӀаьта укх шин кхаь дийнахьа кхы а 400—500 тонн дӀа а енна, дикка шоай график тӀехкхоачаш лерхӀ цар.

Шин подъемникаца хье ма хоарцаю шекара свеклаш цӀеньеши кхы билкий деши шин бӀаь болхло воалл кхай тӀа. ХӀара дийнахьа ворхӀ—ворхӀ гектара тӀара свеклаш чуэц цар.

Шин бригада я совхозе шекара свеклаш лелаеш. Свеклаш дикагӀа хьийкьай Гачаев Хьусена кулгалдеча № 2 йолча бригаде, юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара 250 центнер йоакки, планагӀа 230 центнер йолаш.

Шоашта юкъе социалистически яхь а йоаржаь хьинар ца кходеш къахьег совхоза кхаш лелийдерини шоай махулла сихагӀа шекара свеклаш хьаяха гӀерташ. Царна юкъе къаьстта оасарле лакха йолаш къахьег звеньевае Эльмурзаева Ирабес, болхлоша Цакаева Табракас, Накиева Маусас, Гачаева Кисас, свеклаш хьайоахача подъемника тӀа вагӀача Саидсалимов Хумида, кхы дукхача болхлоша.

* * *

Укх деношка болх дӀаболабаьб цу совхоза механизатораша 1550 гектара тӀа укх шера шоаш хьалхедаь дута чуэца а. ХӀанзле аьрдад 250 гектара тӀара дар. хьатта дӀаоттадаьд цхьа эзар гаргга тонн дуга.

Хинпахьа из чуйица дикхара еррига шоай тхьаь кхойтта комбайн ара а яьккха, тӀатеӀа къахьегаш боахк механизаторaш. Раьза ба уж шоаш кхедаьча дугана а. ПланагӀа 35 центнер йикха езача хӀара гектара тӀара 40 центнер йоакх. Цар лерхӀ план 3500 тонн йолаш 3700 тонн дута пачтахьалкхена дӀадала.

Шоайла социалистически яхье а баьпа, сахьаташ тӀа а ца хьежаш хьинаре къахьег комбайнераша. Цхьа саг вац царех дийнахьара норма кхоачаш ца еш. Къаьстта оасарле лакха йолаш къахьег комбайнераша Эльдаров Ширвание, Хасаинов Даниальбека, Мажидов Саид Мохьмада, Муслимов Бауде, кхычар. ПланагӀа 9 тонн арда дезача царех хӀарене дийнахьа оарл 14—20 тонн дуга.

Тхьо — тхьоь цхиь дийнахьа аьрда лаикха лерхӀ механизатораша дерригача кхай тӀара дуга.

Барта цхьоагӀон йолаш дӀадоладаьд «Гудермесский» совхоза къахьегамхоша шоай гуйранара сагота балхеш.

С. АУШЕВ.

ДУЬНЕН ДЕХЬАРА

Мадрид — Испане столица —дунен тӀа эггара къьнагӀа ярех город я. Мадрид — чӀоагӀа хоза я, фантастически вӀашагӀъийна я цуи ерригача бӀаьшерений, халкъий, стилай архитектурни формаш.

Город — Испане йоккха промышленни, культурни, политически центр я укхаза я правительствени пачтахьалкхени учреждением, банкаш дукхача фирмай представительстваш, мехка меттем дерригача дунен тӀа эггара чӀоагӀагӀа йовзаш йола музеяш, театраш, исторически памятникаш.

Шу чанхдоалаш Мадриде вӀашагӀкхетаргба Европен кхерамлени цхьана гӀулакхаш лелаярех хельсинкски совещане довкъоцхой йолча пачтахьалкхений викалаш.

СУРТА ТӀА: Мадридски вӀашагӀкхетар хургдола конгрессай зал.

Л. ПРИДОРОГИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Журналиста блокнота тӀера

Никарагуа тахан

Шу совгӀа дальнад «мучачос» — нагирхой» — отрядаш Манагуа чуьнича дийнахьа дена. Ишта оалар никарагуанцашa хьамсарча революциони эскара дукнхабараш цу хана тхьо-тхьо шу а далвиза хиннача тӀемахоех. Цар йожайир дукха хӀама ца эшаш ах бӀаь шера тешшаме империалистий хьашташ Ӏалашдаь а цар гӀулакха шоай халкъа Ӏалал тӀалоаттадаь а йола Сомоса дезала дикаторски режим.

Самоса режимагара сандинисташка кхаьча тӀехьале яр граждански тӀемо хӀалньль экономика. Шийна хьалхашка оттадаь керттера декхараш а долаш доладелар халкъ мохк юхаметтаоттабе: 1978 шера хиннача боарамга 1980 шера кхача, валови къаман продукт 23 процент тӀакхетилга Ӏалашде, еэткъе итт эзар балха моттиг хьве (царех тхьаь итт эзар хьагьй карарча шера хьалхарча бетташка). Плана керттера идея яр эггара къегӀа болча неха дикка гӀо дар. Цу гӀулакха бӀаьи тхьаьи пхиь кордоб лакхдаьд хьалха бетта цхьа эзарe шин бӀаьи кордоб а кхы кӀезигагӀа а мара ца эцаш хиннача виъ бӀаь эзар къахьегамхочун алапеш. Къахьегача халкъа хьал товдара оттa а яь чакхйоаккхаш латт социальни Ӏалашон, образоване, медицински гӀулакхаш дара, социальни страховане, дукхагӀа бола баха нах кхачан керттерча тайпашна даррегӀча маьхах Ӏалашбара программа.

Из программа кхоачашъеча хӀанзлехьа дукха толамаш даьхад. Массанахьа я лелаш я йоазув ца ховлга дӀадакхкхара кампани. Продовольственни проблема къоастаяра хьаьй базови продуктай пачтахьалкхен къаман предприяти (НПБП). Цун я складийи тикайи, сеть. Пачтахьалкхено НПБП доазол дехьара продовольстви эца 30 миллион доллар субсиди хьожадаьд. Цун итт бӀаь совгӀча торгови точка чӀоагӀача маьхех йохк хье нах бахача кварталашкен предприятешкен кхачан продукташ. Цо гӀо ду спекуляцена къовсам лоаттабара. ЧоалханегӀа да медицински гӀулакхаш дара дош. Кхоачам боллаш ян мехка больницаш, лораш, медицински оборудовани, молхаш.

Хьаьй экономика пачтахьалкхен сектор. Национализаци яьй банкашта, шахташта, хьуна, Ӏалама кхыча рузкъашта. Самосин цун хуллайи доалахьа мел хиннача хӀамании экспроприаци яьй, пачтахьалкхен тӀахьожам оттабаьб арахьарча торговлена. ХӀанз пачтахьалкхен доалахьа я шин бӀаь совгӀа промышленни торгови предприяти. Цо тӀахьожам лоаттабу бахача наха гӀулакхаш деча предприятей 55 процента, горнодобывающи промышленноста 95 процента, гӀишлошъяра балхий 70 процента.

Цунца цхьана йолаш я геттара йоккха маьха шоай доалахьа йола сектор. Предпринимателий бе да обрабатывающи промышленноста диъ даькъах кхоъ, юртбоахама производства 80 процент. Дерригa а лаьрхӀача частни сектора кхоача валови къаман продукта дакъа 60 процента лоархӀам болаш да.

Амма экономика дегӀаахара лостам телар пачтахьалкхен сектор я. хӀана аьлча из я банкаштеи арахьарча торговленеи тӀахьожам лоаттабер. Инвестицей доккхагӀа дола дакъа пачтахьалкхен секторга кхоач.

Сихха юхаметтаоттаеш латт Никарагуа промышленность. Из къаьстта лелуш да горни добыча, чкъарий лахар, кхачан промышленность, барзаьйи кога гӀирсийн производство санна долча доакъошка. КӀезиг-дукха тӀехьаюс текстильни дахчаи хӀамаш ши промышленность, шортгига дегӀаух гӀишлой материални химически товарийн производство.

Дукхача даькъе аграрни мохк ба Никарагуа. Бахача наьха экономически активни даькъа 12 процент юртбоахама производстве болх беш да, укхаза хьаду валови къаман продукта диълагӀа дакъа. Экспорта кхаь даькъах шин дакъа гаргга юрта боахамо лу. Керттера экспортни статьяш я кофин боамбни. Цар лоац экспорте долхача дерригача товарий маьхий их дакъа. Ахархоша кхебу шекара эрг, хьажкӀаш, бобови культураш, сом, баьцадаараш. Лакхи латт укхаза дулхан шурийнен хьайбаш кхабара гӀулакх.

Юрта боахама гӀулакхаш тоаде халагӀа да промышленноста дегӀайоалачул. Укхаза гӀо де деэаш я хӀанз чакхйоакхаш латта аграрни реформа. Пачтахьалкхено конфискаци яьй Самосин цун хуллайи доалахьа хиннача 875 эзар гектар долча латтанна, вешта аьлча дерригача пайда эца йиш йолаш долча латтаи диълагӀча дакъа.

Социальни даькъе доккхий хувцамаш хул юрта. Товлуш латт «Хорналера» (денна нах телача болхлой) гӀулакхаш. Дийнахьа 14 — 18 кордоб доаккхар цар хьалха, хӀанз — 27,2 кордоб. Ахаркошта мах боацаш ду медицински гӀулакхаш, царна лаьрхӀа товду тиша цӀеноа, кьалду цӀенадараш. ВӀашагӀьехк профсоюзаш, уж вӀашагӀьехка йиш ядар Ӏазлал Самосега хиннача хана. ДукхагӀа бола ахархой деша а язде а хоаш бац. Царна хӀанз массанахьа а хьалхьо хколаш, йоазув ца хар дӀадаккхара бригадашкарча добровольцаша ахархошта дешар Ӏомадаь ца Ӏеш, нхашкара балхаш деча новкъостал а ду.

Мехка хьаеш латт иштта лаьттанцара балхаш коллективно деш йола сандинистски юртбоахама кооперативаш. Иштта дувц МатагальпА яха на лоамашка вӀашагӀъеллача царех цхьане правлене секретарь волча Мартинес Эдуардос: «Ший доалахьа йола боахам дика бац, иштта баьча балхах хьахулар кӀезига да. ВархӀ шу гаргга ха хьалха волавелар тха хӀанзарча кооператива членех массехк саг цхьана болх бе. ХӀьта цар дерригa гӀулакхаш дика а лелар. Амма чужийлхача Самоса къаман гвардейцаша йохайир тха кооператив. Сандино цӀерагӀча Фронта новкъостал де доладелар тхо — цун тӀемахой чуэцар, царна гера а кхача а лоаттабора. Кетало аьнхачул тӀехьагӀа юха вӀашагӀа а кхийтта цхьана бола бе лаьрхӀар оаха, тхоах хьакхийтар кхьбола новкъостий а — иштта хьахилар е кооператив дахача шера октябрь бетта».

Ӏалальмате йоккхий халонаш майрра эша а еш. бӀуббенна лола революциони Никарагуа халкъ мохк юхаметтаоттабара новкъа.

Владимир ТРАВКИН,
АПН соб. корр.

Манагуа—Мехико.

УЗБЕКСКИ ССР. ХӀара деннен буса шоаэткъе итт кубометр газ потребителашта лоаттаю Газалински промысла. Кызылнум яхача яссалех центре уллача цу газ йоаллача моттигах — эггара йоккхагӀа йола Юкъерча Азе, Казахстана, мехка Центральни районий промышленни предприятешка «Сигала беса доагор» лоаттаду моттиг лоархӀ.

Узбекистане газ йоаккха промышленность хьахиина 30 шу совгӀа ха мара яц. Цу хана дена доагор доаккхилга 15-эза лакхденнад.

СУРТАШ ТӀА: 1. «Средазстройтрансгаз» яхача треста № 3 йолча дӀа-юха лелача механизировании колонна изолировщик комсомолец Александр Боковиков.

2. Бухара — Урал яхача магистральни газопровод Ходжейли—Нунград яхача ерригача участка дӀоахкаш параллельни газопровод йиллаш латт. Цо газопромыслий торо хулийтаргья дукхагӀа доагор даккха.

К. АТАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

14 сентябре—СССР Герзашцарча Низий танкови бIуна Ди

Художника В. Коноповаплакат. «Плакат» яха издательство. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕН БОЛАТА ЧIОАГIАЛЕ

14 сентябре Москван, союзни республикай столицай, городий - турпалий сигале сийрда йоаккхаргйа цIейна хетальча фейерверкаш. ТIемахошта - танкисташта, тIема машинай конструкторашта, танкаш хьаерашта, шоай кьахьегамца СССР Герзашцарча Низий Сухопутни бIуна кертторе ударни низ чIоагI мел бераша сийна традиционни салют хургья. Советски наха дукха безе танкисташ. Из аз яхиц со танкист волавдаь, из аз ях Даьхен социалистически обороница танкови бIу массаза а боккхача доархIаме болан-даь.

Граждански тIема шерашка ЦIеча Эскаре вIашагIъеха йолаьй броневой подразделенеш. ТIом чакхбаьначул тIехьагIа мехка индустриализаци яра ларда тIа танкови промышленность дегIаккхувла йолайр, вIашагIъеххар IилIмани конструкторски центраш, мел эша кадраш кийчйир. 30-ча шерашка, СССР-а тIема Iаьржа морхаш тIаьхкача хана, дуне тIа цаI мара боацача социализма мехка оборона чIоагIъяра эшар дир. ДегIадера даймехка танкаш елга а. Советски конструкторашеи инженерашеи цу хана башха-дика массехк машина хьайир. промышленносто уж серийно арахаца йолайир. Къаьст-къаьстача довзьойла совгIа 1930 шера хьайир механизированни бригада. ХIаьта 1932 шера дунен практике эттара хьалха механизированни корпус вIашагIъеллар. 1938 шу дIадолалуш ЦIеча Эскаре яр йиъ механизированни корпус, дах къаьстта механизированни бригадеи дах къаьстта танкови полки.

Эттара хьалха тIема тохкамах советски танкисташ сийленца чакхбаьлар 1938 шера Хасан яхача озера юххе, СССР дальневосточни довзув толхадаьна японски интервенташта дукхьала лоаттабаьча къовсаме. Цу хана со командир хиина танкови рота 250 километр никъ а баь 2 августа дакъа лаьцар Безымянни яхача гувна штурм еча, хIаьта 6 августе хьалхарчарца цун бухь тIа а ялар. Турпали денали гойтарах роте мел волчоа делар правительственни совгIаташ. Цхьа шу кхы даьлча советски танкисташ бар Халхин-Гол яхача хин йисте японски гIаьрахьоех шоай Даьхен а вайца барт болаш йолча Монгольски Халкъа Республикан паччахьалкхен хьашташи доазонний кхерамзлен лораеш. Дукха танкаш юкъеяхар геттара доархIаме хилар японски группировка йохаеча.

Сийлахь - боккха Даймехка тIом дIаболабаьлачехьа герзеи тIема техникаи кхыча тайпаица цхьана советски IилIмахошеи инженерашеи хьайир башха-дика танкаш — еза КВ а Т-34 яха юкъера танк а. Немецнихчарел дикагIа яр уж. Из цар къаьтта хьагойтар немецко-фашистски эскара дукхьала даьча тIемашка.

Машинаш кадай, гере чIоагIа долаш хиларах пайда а эцаш, советски танкисташа го а бий йохайора мостагIчуи йоккхий группировкаш. Сталинграда юххе, Корсунь-Шевченковски, Белорусски, Ясско - Кишиневски операцешка, дукхача кхыча моттигашка шоай низ дIагойтар бронетанкови соединенеша.

Къаьстта белгалъаьккха езаш я советски танкови бIуно 1943 шера аьхки Курски тIем тIа яьккха котало. Цига нийра ах миллион гергга гитлеровец, хIалакйир 1500 танк, 3000 йоккха топ, 3700 самолет. ХIанз а бIаргашта хьалхашка латт 50 денеи буси лаьтта из бирса тIом: хIаьта дагахьа латт танкистий-бIухоша гойта тамашийна турпал(ал).

Советски Герзашцарча Низий совле йолча тайпара дIахьенхар Висло-Одерски Берлински операцеш чакхйоахача хана. Царех хIара операци йолча хана юкъейнгар йиъ танкови арми, массехк къаьстта корпус, бригада, полк. Берлина штурм ьеча хана дакъа лоацаш яр 6500 танки ше лела артиллерийски установкеи. Танкисташа сиха а тIатеIIа а тIом биро сихдир Берлин хьайоаккхилта, фашистски Германе капитуляци елга.

ТIема шерашка со командир хиннача танкови бригадо дакъа лаьцар дукхагIа долча танкови тIемашка. Берлина штурм еча, хIаьта 9 мае сатоссаш кхыча советски соединенешта юкъе а йолаш гитлеровцашта дукхьала восстании айльча Прагана гIо де а яхар.

Подмосковье а, Смоленщине а, Тамане а Крыме а, Волгограде а Калаче а, Белгороде а Борисове а, Киеве а, Минске а, Житомире а Львове а, Вене, Берлине, Праге, кхыметтел Париже, хIаьтаиатта Халхин-Гол, Йоккха Хинган яхача лоаман наькъа тIа постаменташ тIа латт Т-34 яха танкаш. Уж оттаьй советски танкистий деналеи турпалени сийна.

ТIом чакхбаьнача шерашка, США а НАТО гIоллачарча цун партнераша а гера Iоадечеи СССР а кхыча социалистически мехкашта а кхераи тIатувсачеи хьалашка, Коммунистически партеи Советски правительстваи Даьхен оборона чIоагIъяра йоакхо ца йича, герзашцара низаш хIанзарча боарам тIа ца лоаттадича йлац. Дикала кердача лагIа тIа баьннаб танкови бIу а. Даьхен болата чIоагIале оалаш бола танкови бIу хIанзарча тIема моллагIа а чоалхане декхараш кхоачашдулургдолаш ба, дийнахьа а бийсан а тIом бе, тайп-тайпара хин дукхьаленаш йерзе могаш ба.

Бронетанкови бIуна низ сеиах латт аьча, из латт тIема машинаш лелаеча нахах. Танкисташ — уж хIамах дика кхеташ бола, коммунизма идеалаштеи Даьхенеи боарам боацаш мутIахьа бола бIухой. Бирсача тохкама шерашка а санна машарача денощка а цар тIатеIIа Iомаю тIема техника. Iомалу тIем тIа пох пайда эца. ХIанз дерригa советски халкъ санна, КПСС XXVI съезда бица ма боагIара накъабаха кийчлуш ба уж.

СССР Герзашцарча Низий кхыча тайпай бIухоща, хIаьта иштта социалистически содружества эскарашца цхьана сийленца тIема вахте латт советски танкисташ, уж кийча ба Даьхен а еррига социалистически содружества а доазонаш лорадеча шоай сийлен декхар кхоачашде.

Советски Союзо къайла а ихха дац. ХIанз а кхахьаи хIанзарча герзаца кийчдаь нна бола герзашцаре низаш ший долга. Бакъда, оборонана эшачул совгIа хIама дац из. Цун эскаре флоти сага кхерам тIатувсаш дац, хIаьта вай танкаш а яц Ламанашах чакхъяла лаьрхIа. Советски тIема кхерам на— боккъонца йола миф, термоядерни тIом хьоабе гIертачар арадоаха корта боаца хабар.

Дунен тIа хьахнина военни низий боарам толхабе мел гIертачарна дукхьала я СССР. «Тха низаш тIадерзадаь да хьалхара а шоллагIера а удар ца хилийтара. маьарра аьлча, ядерни тIом вIалла а ца хилийтара» — белгалдаьккхар Л. И. Брежнева.

Давид ДРАГУНСКИЙ,
танкови бIуна инарал-полковник Советски Союза шозза Турпал.
(АПН).

Керда фильм

«Вахар хоза да»

«Бокхьонца ираз долаш ва ший, халкьаца бала а ираз а декъар», аьнний ший кердача фильма турпалхочок режиссера Чухрай Григоре. Обществана хьалхашкара бехктоккхами нравственни декхари — из я режиссера керттера тема. Цунна тешаме ва из укх фильме а.

Ший кердача фильма тIа режиссера вайга гойт цIи яьккха боаца, фашистски диктатура йола мохк. Из иштта дале а, фильма турпалхочо Антонио Мурильос ше ираз дола саг лерхI. Бакъда, гунахьа доацаш негритянски кхалнахаи бераштеи топаш тохача дакъа лаьцадац аьнна эскарера эккхаваьв из. ХIаьта а хIанз болх беш ва — таксист волаш. ХIара денна Сан-Лоренцо яхача майдан тIа йоаллача кафе даь веший йоIаца Марияца кофе пела торо болаш ва из. Из кофи бахьан лаш, укх майдагахьа боагIаш боаца пассажираш дIахьа ла бугаш бут цо. Цкъа Марияй даь воивс аэропорте цхьа саг дIавига аьлар укханга. Из дехар Антонио кхоачашдир, из бахьан долаш цул тIехьагIа ший вахар шийна дагадоацача тайпара хувцалургдолга ца а ховш. ШоллагIча дийнахьа политически полице управлене тIавийхар ер. Цхьаккха хIама ца ховча укхо следователо хаттарашта телар сабаре жопаш: цIека болх беш ва, политика ювцаш вац, ангав селхан аэропорте цхьа саг, дийцар цун сибат... Цхьабакъда, Антонио аланзар из саг ший машина тIа мичча тIахайнав. Марияк цун даь вошеи юкъесоза безам бацар цун, из кафе антифашистий организаце нийка йолга шийна ца хой а. Цига хьинаре дакъа лоацаш я Мария.

Бакъда, следователо тийша болх бу Антонионa. Фашистий режимах ведда лелаш вола Гомес яха лор ва аьле цхьа саг чухов ункхан таксе чу. Нагахьа санна ше лоаце вургволаш ва аьле, цо дех Антониогара шийгара Iалаьмате лоархIаме дола кьахаташ чудола портфель подпольщикашка дIанкхачийтар. ТIехьагIа цу гIулакхах цатоам хилар кхераш цу саго шийгара дехар кхоачашде раьза хилац Антонио. Цхьабакъда, хIe аьнна укхан таксе чура араволлаше а цецваьнна Антонионa бIаргагучча, топаш техе вув Гомес. Иштта аийнача сага дехар кхоачаш ца деш ца дита лоархI укхо, веннача подпольщикай новкъоста портфель дIаялар дукъа лох цо уж.

Царца бувзам оттабаьчул тIехьагIа укханна тIехьа лелаш хиннача полице лоац Антонио а массехк подпольщик а. Массане а Антонио Мурильох тийшаболх бьаьр лоархI. Массане а, цхьан Мариягара дIанккхача. Цунца вIашагIа а кхийтта из къоастаде хьова Мария. Марияй тешамо дое айдий, ший политически сакхетам кIезига хиларах кхийтте, фашисташца къовсам лоаттабе лоархI Антонио. ХьалхагIа — ше цхьанне, тIехьагIа — шийх теша болабеннача подпольщикий новкъосталца.

Следователо дерзI подпольщикаш авантюристийи террористийи цхьа тоаба я аьнна а хеташ, йоккха политически процесс е. Цу гIулакха Антонио шийна новкъостал дергда аьнна хет цунна. Шийгахьа из вакхар гIоне набахта гIолла дIа-аьа лела бокъо лу цо цунна. Цу гIулакхо новкъостал ду Антониона дийца мел воалла подпольщик вола кийчае. Из кхерамо йола операци дагадоацаш дика чакхйоал: цар массане а вIаштIехьдоал бовда.

Социальни къовсам ира латтача дунен тIа, йоах фильма автораша, нейтральни хила йиш яц. Цхьанна хIаманца дакъа лоацаш воаца саг — из реакце новкъост ва. Цунах дика кхет Антонио Мурильо.

Сценаре автораш — Камиките Аугусто, Чухрай Григорий.

Режиссер - постановщик — Г. Чухрай.

И. ТАЗУРКАЕВ,
кинопроката вокххагIа вола редактор.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
1981 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзана ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гIишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кенайовзув доарладеча общественни уполномоченешка а гIоалл.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиги; ялх бетта — 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Гонза хулгаш!».
9.35 — «Шоана, дай-наной!».
10.05 — Халкъа инструменташ оъхкарий концерт.
11.05 — Художникех дола душапаш». СССР художества Академе член-корреспондент О. Филатчев.
11.35 — «Котало наькхарам», Фронтовой доттагIий клуб. 3-ча гвардейски танковой эскара ветеранаш вIашагIкхетар.
12.50 — «Спортлото» 37-гIа тираж.
13.05 — Р. Гамзатов. «Лорадейла нанай» яха поэма.
14.00 — «Вай адрес — Советски Союз». Запорожьера передача.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — Центральни телевидене экрана тIа эттара хьалха. «Утка яха юрт». Художественни фильм.
16.10 — Музыкальни абонемент. Къона оперни илланчашкахой. СССР Паччахьалкхен академически Лишкхача театра солист И. Стрюжев.
16.40 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова къамаьл.
17.10 — Мультфильм.
17.25 — Советски исполнительски искусства мастераш. ДIалоха СССР халкъа артиста Л. Когана.
18.05 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах йола беседа.
18.50 — «БIаргагушдар — теша кала дер».
19.15 — О. Я. Сырбо «Хи пела» яха, из пiI йодча пьесах дола, телевизионни художественни фильм. 1-ра сери.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Хи пела» яха телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери.
22.40 — Г. Гаранина хьадкае лелача «Мелодия» яхача ансамбла дIалозь. Яистехьнача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Тха Убани» яха телевизионни документальни фильм.
9.30 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.00 — «Оакхарий хьакъехь беращта». Ленинградера передача.
10.30 — «Эрсий къамаьл».
11.00 — «Горизонт». Берашта дола киноальманах.
11.45 — «Тамашийна кхо бос».
12.00 — Берашта дола мультфильм.
12.20 — «Нийсархо» Кегирхоишта йола программа (нохчий меттала).
12.50 — Документальни фильм.
13.00 — Шун писмех дола концерт (гIалгIай меттала).
14.15 — «Кинопиккъбара клуб».
15.15 — Калинински СССР Паччахьалкхен академически зIамигачa театра «Инженер» яха фильм-спектакль.
17.15 — «УмахцIено». Iилман-популярни программа.
18.00 — Футболах йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Локомотив». ШоллагIа тайм. «Локомотив» яхача стадионера трансляци.
18.45 — Города Петрозаводска художественни коллективий концерт.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Арарат» (Ереван). Киевера передача. Перерыве — «Бийса хьаькъала хийла шун, бераш!».
20.45 — «Доазол дехьара исполнителаш — Москван хьаьший». «Метрополитен» яхача Токийски симфонически оркестра концерт». Дирижер — Алес Ваталабе.
21.40 — «КорзагIбаьнна маьнарий» яха Ю. Милютина оперетта.

14 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — «Зарядка я дIаотта!».
9.05 — Р. Шуман. «Карнавал». Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Л. Тимофеевай исполнени.
9.30 — «Гургаа бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIуллакх деш ва».
11.00 — «УмахцIено», Iилман-популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта», яха музыкальни программа.
12.15 — «Олимпиадаш шолаIобаьххаб».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «ТурбингIар деноше» яха телевизионни дукхаи серийни художественни фильм. 1-ра сери.
15.15 — «Городаш наьн» яхача циклацара «Ильичевск» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
15.50 — «Тахан танкистий Дийна». Лаьтта гIолла лелачa бIуна кертера командующе, СССР оборона Министра заместитель, эскара инарала, Советски Союза Турпала И. Г. Павловски къамаьл.
16.05 — «ЦIе селхьа» яхача Советски Эскара илланчий хелхарий ансамбла концерт.
16.50 — «Кинопиккъбара клуб».
17.50 — Мультфильм.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Халкъа ажараш».
19.00 — Хоккейх долча дунен халкъашта юкъера новкъостичча вIашагIкхетар ЧССР вIашагIатеха команда — СССР вIашагIатеха команда. Братиславера передача.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — Концерт. Яистехьнача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Халкъан вIалхара даькъа цагадоагIа дукхима» яха документальни фильм. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема шерашка советски бIуной турпалала хьакъехь.
9.20 — «Кхерам боацаш дIа-эха делар».
9.30 — «Мусера концерт». Фильм-концерт.
10.35 — «Ер фантастически дуне». Киалонхой-фантастий произведенеш йола викторина.
11.30 — «Шоана, дай-наной!».
12.20 — «Дийнача хIамай дунен тIа».
13.20 — «Советская культура» яхача газета совгIат даиххара художественни гимнастиках йола дунен халкъашта юкъера яхь.
14.10 — «Олимпиада-80» яхача культурни программа концертий циклацара СССР халкъа артиста Е. Нестеренко а РСФСР заслуженни артиста В. Крайнева а концерт.
15.30 — Х. Цуолийсан. «Къона фусам-нана Нискавуори» яха телевизионни спектакль.
17.30 — «Вай адрес — Советски Союз». Ташкентера передача.
18.15 — Останкино концертни студера Г. Эшпа назе сайре.
20.00 — «Бийса хьаькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Художникех дола душапаш». Паоло Веронезе.
20.55 — Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радион. Йоккхача симфонически оркестра концерт.
21.40 — «ТIем тIа, тIем тIа санна» яха художественни фильм.

РАДИО

13 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Шалинский» совхоза хьакхIаш лелорош бола (нохчий меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.30 — «ЗIанмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
11.00 — «Диско» яхача ансамбла концерт (эрсий меттала).
11.40 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (гIалгIай меттала).
12.30 — «Лакхалента валер» яха очерк (эрсий меттала).
13.30 — Шун писмех дола концерт (гIалгIай меттала).
16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал (эрсий меттала).

14 СЕНТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукхаеза илланчаш» (эрсий меттала).
11.15 — «Ши хуне — ши тайпа вахар» «Ухаза са Даьхе я» (эрсий меттала).
11.30 — «КIирандийнахьара айкарий программа» (эрсий меттала).
16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «ЦIе сийгеш» (гIалгIай меттала).
18.30 — Илланча доттагIах дерашта дола концерт (нохчий меттала).

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

13 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIаран парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «Даьхен дола иллеш» яха радиоконцерт. 16.00. Кинолектори. «Советски позера СССР халкъий доттагIал» яха лекци. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Ваьццара театр. Художественни самодеятельноста «СелаIад» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.00. «Дуне селхан, тахан, кхоана» яха кинофестиваль.

Химикий культура Дворец. 16.00. Ийилача каIарий ди. Художественни самодеятельноста концерт. 17.00. Болх беш я «Ориентир» яха клуб. «Дукха да из е кIезига да болхло хилар» яха диспут. 18.00. «Хьакорча мехка гIолла» яха кинопанорама.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 10.00. «Моарилал да хьога, школа» яха берий утренник.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 16.00. Болх беш я искусство евзарий клуб.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00 «Мультфильмай мехка киноиккъбар» яха киноутренник. 17.00. Духовой оркестра концерт. 19.00. Хьалхара майда. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб. 20.20. Ваьццара театр. Гойтаргда къаьнара фильм.

Н. К. Крупскай цIерагIа культура Дворец. 12.00 «Тхо хIанз дийша да» яха беседа. 15.00. Болх беш я аттракционаш. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

14 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Танкиста Девна хетадаь массови салаIар. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «Новкъостий - однополчанаш» яха радиоконцерт. 16.00. Кроликийи бехк болча оакхарийи выставке дIакъовлар. 16.00. Кинолектори. «Л. Н. Толстойи Кавказ» яха лекци. 17.00. Нохч ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Ваьццара театр. Трамвайно-троллейбусни парка художественни самодеятельности концерт.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Хьа школера эттара хьалхара гIуйренна бутт» яха асфальта тIа дехкача суртий конкурс. 12.00. Кулгий ловзарех йола спортивни яхьаш. 18.00. «Тха кIира»», яха КПСС XXVI съезда накъаьлахара радиожурнал.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 12.00. Болх беш я «Патриот» яха клуб. 17.30. «Динах дола бакъдар» яха дагахьара журнал.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Мультфильмай мехка киноиккъбар» яха киноутренник. 16.00. Эстрадни оркестра концерт. 19.30. Хьалхара майда. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб. 20.20. Ваьццара театр. Гойтаргда къаьнара фильм.

Н. К. Крупскай цIерагIа культура Дворец. 14.00. Болх беш да «Къона Ленинец» яха берий кинотеатр». «НовцIолг» яха фильм. 15.00. Болх беш я аттракционаш.

Спорт

ХЬАЛХА Я «ВАЙНАХ»

Чакхйоалаш латт футболах ловзаш йолча клубий республике хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш. Укх ловзараш Iалаьмате дика чакхдоахаш хьайоагIа Аргунера «Вайнах». Укх денощка из ловзаш хилар Гудермесерча «Локомотиваца». Шоай коанаIерашка фусамдаьшка цхьа бургац маре чу ца тохийташ фусамдай коанаIерашка йиъ бургац чу а теха кхы цхьаькха а котало а яьккха. шоаш хьалхе лелаеш йола моттиг кхы а чIоагIйир цар.

Цу дийнахьа шоайла лайзар Грозенерча грузовой автотранспорта производственни объединене «Спартак» яхеи «Старогрознефть» НГДУ-и командаш. Мехкдаьттахой наIарашка пхи бургац чу а теха, хIаьта шоай наIарашка цхьа бургац чу ца йоалийташ котбаьлар автотранспортникаш.

Къаьстта Погонайлов Олег Васильевич тренер хилча деиз, дика ловза йолаеннай Грозенера «Локомотив». ТIехьарча хана массаза а котъювлаш хьайоагIа из. Иштта из команда котйоалаш чакхдаьлар «Октябрьнефть» НГДУ «Нефтяникаца» цун хинна ловзар а.

КЪОНАБАРИЙ ФУТБОЛ

ХIара шера Российски Федерацерча къаьнача футболистий командашта юкъе хулача яхьашка дакъа лоацаш я Грозенера СДЮСШОР.

Вай команда Къулбехьерча зонаца я. Цу яхьашка дакъа лоацаш я 1964-чеи 1966-чеи шерашка даьча берий шин группа. 1966-ча шера даьча берий команда ловзаш хилар укх денощка Ставрополерчеи, Элистерчеи, Волгоградерчеи шоай ханархоща. Вай къонача футболисташа счет 7:0 йолаш эшайир Ставрополера команда, счет 4:0 йолаш котбаьлар Элистерча футболистел. ХIаьта Волгоградерча «Баррикадаца» цар хинна ловзар чакхдьлар счет 2:2 йолаш.

1964-ча шера даьча берий команда Нальчикерча шоай ханархой «Эльбрус» яхача командаца хиннач ловзаре счет 1:0 йолаш котало яьккхар. ХIана доагIача кIирандийнахьа доккхагIа долча берий команда ловзаш хургья Орджоникидзе, вIашагIбарий яр — Астрахане.

Цул совгIа, тIадоагIача кIирандийнахьа СДЮСШОР-о дIайолаю тайп-тайпарча ханарча берий кхаь группах йола школай бархIбархI команда ловзаш хургйола школьни яхьаш.

А. БЕК.

ФЕ ХИЛА

Нохч - ГIалгIай АССР Паччахьалкхен автомобильни инспекце хоамашка хьежача, машинаш тIехьаьхка сиха лехкар да транспортаца дувзаденне наькъашка хулача дукхагIа долча хатарий бахьан.

ХIанзара автомобилаш геттара сиха лела низ болаш я. Нагахьа санна машина сухал наькъа хьалашка, автомобиль технически вIаштIехьа хилара, водителa квалификацега хьежна мара ца хуле, из бахьан долаш наькъагIа воваш хатар хургдац. Цул совгIа, терналде деза, автомобиль сихагIа ме йода хозагIа а хеташ из лалла дот доагIилга. Цу гIулакха двигателий низ совбоах, автомобиль музоваш хьекхе ю. США даьча тохкамаша хьахьенхачох, наьнъашка эттара дукхагIа авареш сехьата 70 километра мара ца кхоачаш 105 километрал тIехьаьккхан машин лаьлача, вешта аьнча сих ца ешш сов сихъаьи лаьлача хулаш хилар.

Наькъа водаш кхерам ца хилара эттара дикагIа йола сухал я сахьата 70 километргара 110 километрга кхаччалца яр. Деррига а наькъа тIарча хьалашка хьежжа хиларах тийша да.

Нагахьа санна автомобила сухал наькъа хьалашка хьежжа ца хуле, транспортана наькъa тIа хатар хилара бахьан наийслургда. Масала, дукха водителаш ба машин сихагIа йоагIe, тормоз хьалхагIа тоха езалга ца ховш. Сахьата 50 километр сиха йоагIаш йолча автомобило, тормоз техачул тIехьагIа, бокъонца социаргйолча дIахкачара 15 метр гаргга никъ бергба. хIаьта сахьата 100 километр йоагIаш хилча, тормоз техачул тIехьагIа 60 метр гIорга из, вешта аьлча машин 2-зза дукхагIа сихйой, тормоз техачул тIехьагIа беш бола никъ 4-зза бIаьхагIа хила беза. Машина сухала боарам оттабаь йоацача наькъа участкашка водитело ше харжа еза сухал наькъа хьалашка хьежжа: никъ, шаьра, дика къоасталуш, гаьнара бIаргагуш хилар.

Водителаша бе-беча тайпара терналлу наькъа хьалаш машин лалла харга а ший оамалта а хьежжа. Бе-беча автомобилий сухал бе-бе хет: «Запорожеци», «Волген» цхьатарра сиха йолхаш хилча. ТIеххьаьрьар шортагIа йодаш санна хетаргда, хIаьта готтача улицашка йоккха хет из, шерача улицашка — зIамига. НаьъагIа лелара уж еррига башхалонаш терналье еза автомобиль лаьлла водачо. Нохч-ГIалгIай карьероуправлене доалахьарча ЗИЛ-130 № 76—11 ЧИК яхача грузовой автомашина водителa Ш. Горсанова. Советское яхача юртара Грозне воагIаш. Малые Варандыь яхача юртагахьа дIачухьоваш гола тоххача метте машин сов сих а ль тIавIаттIанкхессай. ХIаьта водитель чIоаттIа йоча хьал тIа а волаш больнице вихьав.

ДIАДАХАЧА КIИРАГIА (4 СЕНТЯБРЕРА 11 СЕНТЯБРЕ КХАЧЧАЛЦА) РЕСПУБЛИКА НАЬКЪАШКА 32 АВАРИ ЯЬЙ. 6 САГ ВЕ А ВУВШ, 26 САГА ЧОВНАШ А ЕШ.

НГIАССР МВД ГАИ.

Хьаьвтам

Тахан республике гIоллен Грозен хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 22—27, Грозне 25—27 градус йоахал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен домнен доглa а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 8—13, дийнахьа 17—22 градус йоахал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи денощка

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маиковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктоккхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; корректорской — 2-89-88.

СФ05315. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4321.